

”Glädje uppstår I samverkan”

Läroplanen för S:t Karins förskoleundervisning 2016

bild: Maija Elmnäinen

Förord

På grund av ändringarna i lagen om grundläggande utbildning (Statsrådets förordning 422/2012) förnyade Utbildningsstyrelsen Grunderna för förskoleundervisningens läroplan (Grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Utbildningsstyrelsen: Föreskrifter och anvisningar (104/011/2014) helt. Föreskriften förutsatte att de som anordnar förskoleundervisning ändrar sina egna läroplaner. Arbetsgruppen i St-Karin var: Kati Lahtinen, Gunilla Lehtinen, Katariina Pyökäri-Hänninen, Tuula Puumalainen, Sari Mäki, Pirjo Tengvall, Tiia Ihalainen, Riikka Rantalaiho, Jaana Kalliokoski, Maija Elmnäinen, Virpi Harju, Anne Järvinen, Marjukka Rantio, Pia Töykkälä, Katja Aaku, Eija Koskinen, Tuula Lillkall. Speciallärarna i småbarnspedagogik: Riitta Ahokas, Tuija Nordlund ja Tiina Huhtala arbetade med Handboken om stöd för barn i förskoleundervisningen i S:t Karins.

I arbetet med att förnya den kommunala läroplanen för förskoleundervisningen i S:t Karins deltog föreståndarna för alla stadens enheter som erbjuder förskoleundervisning och privata serviceproducenter som erbjuder förskoleundervisning. Reformen gjordes i samarbete med arbetsgruppen för läroplanen för den grundläggande utbildningen och andra samarbetspartner.

Läroplanen för förskoleundervisningen skrevs även på svenska för den svenskspråkiga förskoleundervisningen, i huvudsak genom att översätta den finskspråkiga versionen, men det egna språket och den kulturella bakgrunden beaktades också. Läroplanen för förskoleundervisningen i S:t Karins stad är skriven så att det inte nödvändigtvis behövs några enhetsspecifika läroplaner. Det är mer väsentligt att fokusera på att göra upp en plan för förskolegruppens verksamhet där de allmänna målen för förskoleundervisningen kombineras med målen i de individ- och gruppsspecifika läroplanerna för förskoleundervisningen.

Centrala förnyelser i grunderna för förskoleundervisningens läroplan är informationen om läroplanen, mångsidig kompetens i förskoleundervisningen, principer som styr utvecklingen av verksamhetskulturen, samarbete under förskoletiden och i övergångsskedet, gemensamma mål för undervisningen och lärområden samt betoning av barnets delaktighet.

I utarbetandet av läroplanen för förskolan har man även beaktat S:t Karins stads välfärdsplan för barn och unga, motionsplan, säkerhetsplan, plan för förebyggande av och ingripande i mobbning, läroplan för den grundläggande utbildningen samt planen för småbarnspedagogiken.

Den 22 januari 2013 utarbetades en strategibaserad utvärderingsplan i S:t Karins tillsammans med föreståndare för småbarnspedagogiken och speciallärare. I samband med uppdateringen av läroplanen för förskolan har planen uppdaterats den 23 februari 2016 så att den blev en utvärderings- och utvecklingsplan för både småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen, som utvärderas och utvecklas Uppgörandet, uppföljningen och utvecklingen av läroplanen årligen. Utvärderingsplanen förenar de strategiska perspektiven med det praktiska arbetet inom småbarnspedagogiken. Den lokala delen av texten är skriven med mörkare färg.

Fastställd i bildningsnämnden 15.6.2016

21.6.2016 Tiina Rastas-Mäki ja Petra Varttinen

Innehållsförteckning

1. Uppgörandet, uppföljningen och utvecklingen av läroplanen.	1
2. Lokala särdrag och olika sätt att ordna förskoleundervisningen.	3
3. Information om läroplanen.	4
4. Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.	5
5. Förpliktelser som styr förskoleundervisningen.	6
6. Förskoleundervisningens uppdrag under lärtigen.	7
7. Värdegrunden.	8
8. Synen på lärande.	9
9. Mångsidig kompetens i förskoleundervisningen.	10
10. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen.	12
11. Lär miljör i förskoleundervisningen.	14
12. Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna.	15
13. Mångsidiga arbetssätt.	19
13.1. Lek.	19
14. Utvärdering som stöd för undervisningen och lärandet.	21
15. Gemensamma mål för undervisningen förverkligas genom lärområden.	23
15.1. Mina många uttrycksformer.	23
15.2. Språkets rika värld.	24
15.3. Jag och vår gemenskap.	25
15.4. Jag utforskar min omgivning.	27
15.5. Jag växer och utvecklas.	28
16. Specifika frågor angående språk och kultur.	30
17. Stöd för växande och lärande.	31
18. Allmänt stöd.	34
19. Intensifierat stöd.	35
20. Särskilt stöd.	37
21. Stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning.	41
22. Elevvård.	42
23. Handboken om stöd för barn.	45
24. Bilagor.	46

1. Uppgörandet, uppföljningen och utvecklingen av läroplanen

På grund av ändringarna i lagen om grundläggande utbildning (Statsrådets förordning 422/2012) förnyade Utbildningsstyrelsen Grunderna för förskoleundervisningens läroplan (Grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Utbildningsstyrelsen: Föreskrifter och anvisningar (104/011/2014) helt. Föreskriften förutsatte att de som anordnar förskoleundervisning ändrar sina egna läroplaner. I arbetet med att förnya den kommunala läroplanen för förskoleundervisningen i S:t Karins deltog föreståndarna för alla stadens enheter som erbjuder förskoleundervisning och privata serviceproducenter som erbjuder förskoleundervisning. Reformen gjordes i samarbete med arbetsgruppen för läroplanen för den grundläggande utbildningen och andra samarbetspartner.

Läroplanen för förskoleundervisningen skrevs även på svenska för den svenskspråkiga förskoleundervisningen, i huvudsak genom att översätta den finskspråkiga versionen, men det egna språket och den kulturella bakgrunden beaktades också. Läroplanen för förskoleundervisningen i S:t Karins stad är skriven så att det inte nödvändigtvis behövs några enhetsspecifika läroplaner. Det är mer väsentligt att fokusera på att göra upp en plan för förskolegruppens verksamhet där de allmänna målen för förskoleundervisningen kombineras med målen i de individ- och gruppsspecifika läroplanerna för förskoleundervisningen.

Centrala förnyelser i grunderna för förskoleundervisningens läroplan är informationen om läroplanen, mångsidig kompetens i förskoleundervisningen, principer som styr utvecklingen av verksamhetskulturen, samarbete under förskoletiden och i övergångsskedet, gemensamma mål för undervisningen och lärområden samt betoning av barnets delaktighet.

I förskoleundervisningen i S:t Karins bedöms de allmänna målen med förskoleundervisningen och de individuella mål som satts upp för barnet i samarbete med barnen och föräldrarna, i enlighet med utvecklings- och utvärderingsplanen. I utvecklingen av småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen i S:t Karins betonas lek, fysisk fostran och smågruppsverksamhet.

Det som skrivits in i läroplanen för barnets förskoleundervisning bedöms och dokumenteras med föräldrarna vid samtal som avtalas på förhand och i vardagliga interaktionssituationer. Tyngdpunkten i utvärderingen ligger på framsteg i barnets hela växande- och lärandeprocess, inte på enskilda mål. Barnen och barngrupperna deltar i planeringen och utvärderingen av den vardagliga verksamheten tillsammans med pedagogerna. Den förskoleundervisning som genomförts bedöms i enlighet med den strategiska utvärderings- och utvecklingsplanen för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. Den planen hittar man här http://www.kaarina.fi/opetus_ja_koulutus/esiopetus/fi_FI/esiopetus/.

I utarbetandet av läroplanen för förskolan har man även beaktat S:t Karins stads välfärdsplan för barn och unga, motionsplan, säkerhetsplan, plan för förebyggande av och ingripande i mobbning, läroplan för den grundläggande utbildningen samt planen för småbarnspedagogiken.

Strategin för S:t Karins har gjorts upp för åren 2014–2020. Strategin för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen har gjorts upp utgående från strategin för S:t Karins stad. Strategin består av fyra olika perspektiv: lönsamhet, processernas kvalitet, förnyelse och arbetsförmåga samt effektivitet. Utgångspunkten är att jämlik utveckling av alla fyra perspektiv ska utgöra grunden för hela småbarnspedagogikens utveckling och utvärdering. Den 22 januari 2013 utarbetades en strategibaserad utvärderingsplan i S:t Karins tillsammans med föreståndare för småbarnspedagogiken och speciallärare. I samband med uppdateringen av läroplanen för förskolan har planen uppdaterats den 23 februari 2016 så att den blev en utvärderings- och utvecklingsplan

för både småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen, som utvärderas och utvecklas årligen. Utvärderingsplanen förenar de strategiska perspektiven med det praktiska arbetet inom småbarnspedagogiken.

2. Lokala särdrag och olika sätt att ordna förskoleundervisningen

I S:t Karins anordnas förskoleundervisning i kommunala och privata barndaghem och dygnetruntdaghemmet Rinkeli i enskilda förskolegrupper eller i kombinerade grupper bestående av barn i åldrarna 3–6 år. I barngrupper med 3–6-åringar genomförs förskoleundervisningen för 6-åringarna i smågrupper som under barndagvårdstiden kan kombineras med smågrupper för yngre barn. I vissa barndaghem anordnas förskoleundervisningen och barndagvården tillsammans med nybörjarundervisningen och den grundläggande undervisningen i gemensamma utrymmen. Om barnen utöver förskoleundervisningen behöver barndagvård, anordnas den i regel i samma enhet och grupp som förskoleundervisningen. Förskoleundervisningen genomförs som ett samarbete i ett yrkesövergripande team. Gruppens barntädgårdslärare bär huvudansvaret för planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten.

I förskoleundervisningen i S:t Karins följer man grunderna för förskoleundervisningens läroplan som fastställts av Utbildningsstyrelsen (UBS 22.12.2014) och läroplanen för S:t Karins stads förskoleundervisning, oavsett var förskoleundervisningen genomförs. Föreståndaren för förskoleenheten ansvarar för att förskoleundervisningen genomförs i enlighet med principerna i läroplanerna och planen för verksamhetsåret.

Förskoleundervisning och kompletterande barndagvård som ordnas av den privata sektorn anskaffas vid behov som köptjänst. Grunderna för förskoleundervisningens läroplan som fastställts av Utbildningsstyrelsen styr även förskoleverksamheten i de privata barndaghemmen. S:t Karins svenskspråkiga förskoleundervisning ordnas i S:t Karins svenska skolas utrymmen i Hovirinta . I samma utrymmen ordnas även den kompletterande dagvården för förskolebarnen. Liksom den finskspråkiga förskoleundervisningen utgår den svenskspråkiga undervisningen från de riksomfattande grunderna för läroplanen för förskoleundervisning. Läroplanen för S:t Karins stads förskoleundervisning är i huvudsak en översättning av den finskspråkiga läroplanen för S:t Karins förskoleundervisning. I utvecklingen av småbarns- och förskoleundervisningen i S:t Karins betonas smågruppsverksamhet samt rörelse och lek.

3. Information om läroplanen

Läroplanen för S:t Karins förskoleundervisning kan läsas och kommenteras på S:t Karins stads webbplats. Läroplanen finns också i Wilma och på förskoleenheterna. Innan anmälningen till förskoleundervisningen ordnar staden ett informationsmöte om förskoleverksamheten för föräldrar till barn i förskoleåldern. Då läroplanen uppgjordes fick föräldrarna och övriga samarbetspartner läsa och kommentera planen.

4. Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip

I S:t Karins ordnar Suomen Adventtikirkko förskoleverksamhet i Toivonlinna. Läroplanen för förskoleundervisningen bygger på en kristen och biblisk världs bild. En lokal läroplan för förskoleundervisning som bygger på en särskild världsåskådning följer målsättningarna och förfaringssättet i den allmänna läroplanen. Det är ett individuellt tillstånd för att anordna undervisning och inom gränserna för statsrådets förordning[1].

I den förskoleundervisning som Suomen Adventtikirkko anordnar utgörs värdegrunden av kristendom (bibeltrogenhet, Jesus i centrum, att respektera, älska och tjäna Gud och din nästa), en holistisk människosyn (holistiskt välmående och hälsa), social gemenskap (livshållning som bygger på allas gemensamma väl och tjänande, att respektera olikheter, förmåga att leva tillsammans och tjäna, en samhällelig och engagerad verksamhetskultur, jämlikhet och rättvisa), glädje i lärandet (möjliggörande av livslångt och naturligt lärande, undervisning som ständigt utvecklas, är utmärkt, respekterar individen och är mångsidigt) och ett ansvarsfullt liv (ekologisk livsstil, uppfostran till ansvarsfulla och aktiva medborgare).

De aspekter som kompletterar värdegrunden i förskoleundervisningen och hur de märks i det som betonas i verksamhetskulturen, arbetssätten och undervisningshelheterna syns i avsnitten om de enhetsspecifika läroplanerna.

[1] Statsrådets förordning (422/2012) 3 § och 10 §

5. Förpliktelser som styr förskoleundervisningen

Enligt lagen om grundläggande utbildning är målet för förskoleundervisningen att stödja barnens utveckling till humana människor och etiskt ansvarskännande samhällsmedlemmar och att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som behövs i livet. Målet för förskoleundervisningen är enligt lagen att som en del av småbarnspedagogik förbättra barnens inlärningsförutsättningar. Förskoleundervisningen ska också främja bildning och jämlikhet och undervisningen ska ges på tillräckligt lika villkor i hela landet. Målen för undervisning och fostran beskrivs närmare i statsrådets förordning.

Vårdnadshavaren ska se till att barnet deltar i förskoleundervisningen eller annan verksamhet genom vilken målen för förskoleundervisningen uppnås. Förskoleundervisningen omfattar i allmänhet ett läsår och ska ges under minst 700 timmar.

Förskoleundervisningen ska genomföras enligt en lokal läroplan som utarbetats utgående från grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Förskoleundervisningen ska på ett positivt sätt ta hänsyn till barnens olika språkliga, kulturella och religiösa bakgrund eller åskådning. Barnens åsikter ska beaktas och utvecklingen av deras identitet stödjas.

I lagstiftningen som berör förskoleundervisningen betonas vårdnadshavarnas delaktighet. Vårdnadshavarna har rätt att få information om förskoleundervisningens mål och verksamhet redan innan anmälan till förskoleundervisningen sker och om sitt barns förskoledag under året i förskolan. Vårdnadshavarnas åsikter och den information och respons som de ger ska beaktas när man utvecklar förskoleundervisningen.

Förskoleundervisningen, läromedlen och redskapen som används i undervisningen samt behövlig elevvård är avgiftsfria. Barnen ska varje förskoledag avgiftsfritt få en fullvärdig måltid som är ändamålsenligt ordnad och övervakad.

Barn som deltar i förskoleundervisning har rätt till en trygg och säker studiemiljö. Tryggheten och säkerheten ska beaktas i lärmiljöerna och i all verksamhet i förskolan. En verksamhetskultur som bygger på ömsesidig respekt och omsorg och lärmiljöer som lämpar sig för förskoleundervisningen skapar goda förutsättningar för att barnen ska känna sig trygga och säkra.

Målen för undervisning och fostran beskrivs närmare i statsrådets förordning.

I S:t Karins är undervisningsspråket i förskoleundervisningen finska, svenska eller teckenspråk. Vårdnadshavarna får information om förskoleundervisningens mål och verksamhet på S:t Karins stads webbplats och vid det informationstillfälle som ordnas för vårdnadshavare redan innan anmälan till förskoleundervisningen. I S:t Karins följer förskoleundervisningen stadens gemensamma läroplan för förskoleundervisningen, och det görs inte upp några planer på enhetsnivå. På enhetsnivå görs en elevvårdsplan samt gruppsspecifika planer för småbarnspedagogik och förskoleundervisning upp. I de gruppsspecifika planerna finns beskrivningar av hur man säkerställer genomförandet av barnens och vårdnadshavarnas delaktighet. I S:t Karins har det tillsammans med förskole- och nybörjarundervisningen uppgjorts en årsklocka för att trygga lärstigens kontinuitet.

6. Förskoleundervisningens uppdrag under lärstigen

Det är viktigt att småbarnspedagogik, förskoleundervisningen som ingår i den, och den grundläggande utbildningen bildar en helhet som framskrider på ett logiskt sätt med tanke på barnens växande och lärande. Utgångspunkten för en högklassig helhet är att lärarna och den övriga personalen känner till de olika etapperna under lärstigen samt de centrala mål, särdrag och metoder som anknyter till dem. För att barnens växande och lärande ska fortlöpa smidigt, ska övergångarna planeras och utvärderas gemensamt på det sätt som beskrivs i avsnittet Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna. Undervisningspersonalen och den övriga personalen ska samarbeta med vårdnadshavarna under alla etapper av barnens lärstig. Målet är att varje barns lärstig fortlöper smidigt från småbarnspedagogik till förskoleundervisningen och vidare till den grundläggande utbildningen utgående från barnets behov. För att målet ska nås är det viktigt med en systematisk ledning av personalens samarbete och kompetens både på förskoleenheterna och på anordnarnivå.

Förskoleundervisningen har i enlighet med statsrådets förordning som särskilt mål att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens förutsättningar för utveckling och lärande samt att stärka barnens sociala färdigheter och sunda självkänsla med hjälp av lek och positiva upplevelser av lärande. I förskoleundervisningen ska pedagogiska metoder som lämpar sig för småbarnspedagogik användas och barnens intressen respekteras när undervisningen ordnas. Olika former av lek ska ständigt ingå i förskoleundervisningens verksamhet. Vårdnadshavarna är viktiga samarbetsparter vid planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten. Stödet för växande och lärande samt elevvården ordnas vid behov genom sektorsöversgripande samarbete.

Förskoleundervisningen är målinriktad verksamhet. Målen för undervisningen fastställs enligt grunderna för läroplanen och den lokala läroplan som utarbetats utgående från läroplansgrunderna. Läroplanen ska inte fastställa gemensamma mål för barnens lärande. Individuella mål främjar barnens växande och lärande, och därför ska läraren diskutera varje barns individuella behov, önskemål och mål för lärandet med barnet och barnets vårdnadshavare. Förskolepersonalen ska planera undervisningen och utveckla lärmiljöerna utgående från dessa behov och önskemål. För att göra lärandet ännu mer målinriktat, kan läraren för varje barn utarbeta en plan för barnets lärande tillsammans med barnet och vårdnadshavaren. En plan för barnets lärande ska alltid utarbetas ifall barnet får intensifierat stöd. För barn som omfattas av särskilt stöd ska en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) utarbetas.

I förskoleundervisningen ska varje barns fysiska, psykiska och sociala utveckling samt utvecklingen av kunskaper och färdigheter följas upp och stödjas. Målet är att samtidigt förebygga eventuella svårigheter. Barnets jaguppfattning ska stärkas med hjälp av uppskattande kommunikation, mångsidiga inlärningsupplevelser och uppmuntrande respons. Under förskoletiden ska barnen få bekanta sig med den närmaste omgivningen, dess natur och den mångfald av människor som bor där. Lek och fantasi har stor betydelse när barnen lär sig nya kunskaper och färdigheter. Förskoleundervisningen ska erbjuda barnen tillfällen att kommunicera, uttrycka sig på olika sätt och få nya upplevelser. Tillsammans ska man i olika lärmiljöer bekanta sig med saker som intresserar barnen. Det ger barnen möjligheter att få vänner, att känna glädje över sitt lärande och att bli intresserade av nya saker.

När vårdnadshavaren anmält sitt barn till förskolan, är utgångspunkten att barnet deltar i all verksamhet. Utbildningsanordnaren beslutar och informerar vårdnadshavaren om förfaringssätt gällande anhållan om befrielse på grund av barnets sjukdom eller annan orsak. Vårdnadshavaren, läraren och den personal som medverkar i anordnandet av förskoleundervisningen bär gemensamt ansvar för att förskolebarnen regelbundet deltar i förskoleundervisningen

I de gruppsspecifika planerna för småbarns- och förskoleundervisningen i S:t Karins finns närmare beskrivningar för hur förskoleundervisningen i praktiken genomförs som en del av lärstigen.

7. Värdegrunden

Barnen har rätt att lära sig genom lek och att glädja sig över sitt lärande. Barnets tidigare upplevelser och kunskaper utgör en del av barnets lärstig. Det är viktigt att respektera att barn är olika, att de beter sig och lär sig på olika sätt. Barnens uppfattningar och åsikter ska värdesättas och de ska få delta i utformandet av lärmiljöerna och enligt sina förutsättningar även i planeringen och utvärderingen av verksamheten. Barnen ska spöras till samarbete och gemenskap.

Varje barn har rätt till god undervisning. God förskoleundervisning kännetecknas av uppmuntrande respons och rättvist bemötande. Barnen ska ges möjlighet att uttrycka sig och sina tankar, hantera känslor och konflikter samt pröva och lära sig nya saker. Förskoleundervisningen ska stödja barnens förmåga att förstå värderingar, tillägna sig hälsosamma levnadsvanor samt utveckla sina emotionella färdigheter och sitt sinne för estetik.

Samarbete mellan förskolepersonalen och vårdnadshavarna bidrar till att trygga barnens välbefinnande. Förskolepersonalen ska bemöta olika familjer och hemmens olika åskådningar, religioner, traditioner och syner på uppfostran med öppenhet och respekt för att skapa förutsättningar för konstruktiv kommunikation och undervisning.

I förskoleundervisningen ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska. Verksamhetsmiljön i förskolan ska stödja jämlikhet och likabehandling. Det innebär bland annat jämlikhet i fråga om åsikter och jämställdhet mellan könen. Förskoleundervisningen ska främja barnens möjligheter att utveckla sina färdigheter och att göra val oberoende av könsbundna förväntningar. Strävan efter jämlikhet ska kompletteras av en övergripande princip om likabehandling. Undervisningen ska präglas av religiös pluralism samt vara partipolitiskt och konfessionellt obunden. Förskoleundervisningen får inte användas som kanal för kommersiell påverkan.

I S:t Karins är värdena för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen att man utgår från barnet samt trygghet, öppenhet och social gemenskap.

Vår verksamhet styrs av S:t Karins stads värden att utgå från invånaren och vara företagsvänlig samt öppenhet, mod och rättvisa.

I undervisning som utgår från barnet har barnet rätt att lära sig och bilda en uppfattning om sig själv utgående från sina premisser, bli hörd och få sina behov mötta. Barnet har rätt att hantera känslor och konflikter. Att utgå från barnet innebär även pedagogens mod att ta fasta på barnens idéer och intressen. Det görs upp en individuell läroplan för förskoleundervisningen för varje barn.

Grunden för trygghet är en verksamhetskultur som bygger på ömsesidig respekt och omsorg samt lärmiljöer som lämpar sig för förskoleundervisning. Varje enhet har en säkerhetsplan och som en del av den en plan för förebyggande av och ingripande i mobbning. Den sociala gemenskapen i förskoleundervisningen syns genom att man arbetar tillsammans, tar hand om varandra, delar framgång och nederlag och respekterar andra. Verksamheten är öppen; man samarbetar med barnen och deras familjer genom konstruktiv interaktion och vårdnadshavarna deltar i barnens förskoleundervisning.

8. Synen på lärande

" Glädje uppstår i samverkan"

Läroplanen för S:t Karins förskoleundervisning utgår från en inläringssyn som går ut på att barnen tillägnar sig ny information och nya kunskaper i samspel med andra barn och vuxna. Barnet ses som en aktiv aktör som lär sig i all vardaglig verksamhet: genom att leka, röra sig, undersöka och upptäcka. Lärandet utgår från föremålen för barnets intresse och där inverkar barnets tidigare erfarenheter och kunskaper. Barnet lär sig på ett övergripande sätt genom att använda alla sina sinnen både som individ och som medlem i en grupp. I interaktionen lär sig barnet att ta andra i beaktande och fungera som en del av samhället. Barnets lärande främjas av positiva känsloupplevelser och upplevelserik verksamhet samt glädjen i att göra saker tillsammans. Den vuxnas uppgift är att inspirera till lärande genom att lyssna, diskutera, uppmuntra och handleda barnens verksamhet. Barns och vuxnas iver och engagemang är nyckeln till allt lärande.

Målet är att väcka lust och glädje att lära sig samt få barnet att upptäcka sitt eget lärande.

9. Mångsidig kompetens i förskoleundervisningen

Mångsidig kompetens i förskoleundervisningen i S:t Karins:

När verksamheten och lärmiljön planeras beaktas barns olika sätt att lära sig och vara aktiva. Lärmiljön och verksamheten ska inspirera och uppmuntra barnet att uppleva, undersöka och lära sig. Tyngdpunkten ligger på lärandeprocessen, inte slutresultatet, och man behöver inte vara rädd för att misslyckas. Det centrala i förskoleundervisningen är de mångsidiga arbetssätten och variationen i lärmiljön samt att utvecklas i enlighet med gruppens aktivitet och behov. Lärmiljön utvärderas utgående från hur delaktigt barnet är och hur engagerande verksamheten är.

Förmåga att tänka och lära sig:

Den vuxnas uppgift är att registrera, sätta ord på och göra barnet medvetet om barnets egna sätt att lära sig. Barnet blir medvetet om sina tankar, färdigheter och de sätt att lära sig som är mest kännetecknande för barnet självt. Barnet tillägnar sig förmågan till kontinuerligt lärande och att utveckla sig själv, som han eller hon sedan har hela livet. Barnet lär sig att lita på sina egna färdigheter och får en rikare fantasi. När verksamheten planeras ska barnens olika sätt att lära sig och tillägna sig information tas i beaktande. Barnet lär sig i en positiv, genuin och rofylld interaktion med andra barn och vuxna. Barnens tänkande och lärande stöds bland annat genom lek, smågruppsaktivitet, aktiv interaktion samt rörelse.

Kulturell och kommunikativ kompetens:

Barnet accepteras som det är, med alla sina personliga drag. Uppväxtmiljön uppskattar barnets personliga egenskaper och ser olikhet som en rikedom och uppmuntrar barnet till mångsidig interaktion i uppväxtgemenskapen. Utgående från barnens bakgrund/ erfarenheter bekantar de sig med sederna i andra religioner och övertygelser och lär känna och uppskatta kultur- och naturarvet i den egna hembygden. Barnen ges också möjlighet att bekanta sig med finlandssvenska kulturtraditioner och seder. Möjligheterna där barnen bor utnyttjas i planeringen och genomförandet av verksamheten.

Ta hand om sig själv och vardagskompetens:

I vardagssituationer handleds barnet i att agera själv och ta hand om sig själv, sina saker och sin omgivning. Hälsosamma matvanor stöds och barnet handleds i bra bordsskick. Barnet får lära sig hur man klär sig på ett lämpligt sätt och hur man sköter sin personliga hygien. Under fostrande samtal med föräldrarna och barnen tar man bland annat upp vardagsrytm och betydelsen av måltider, vila och motion. I förskoleundervisningen ordnas aktiviteterna och lärmiljöerna så att barnet dagligen får mångsidig handledd och spontan rörelse både inomhus och utomhus. Den fysiska fostran i förskoleundervisningen stöder ett positivt självförtroende hos barnet och utvecklar de sociala färdigheterna samt ökar kännedomen om och uppskattningen för den egna omgivningen. I förskoleundervisningen stöds planeringen av de fysiska aktiviteterna av S:t Karins årsplan för motion i småbarnspedagogiken.

Multilitteracitet:

Genom lekar får barnet lära sig och uppmuntras till att undersöka och använda olika slags uttrycks- och kommunikationsformer. För lärandet är det viktigt med en trygg atmosfär som uppmuntrar barnet att prova på. Barnens och de vuxnas egna kritiska tänkande väcks gentemot det material som produceras av media. Barnet behöver en rik textmiljö, skyddande stöd av en vuxen och en modell för hur media används.

Digital kompetens:

I förskoleundervisningen bekantar man sig med olika former av digital teknik. Möjligheter att prova på och producera själv motiverar barnet att utveckla färdigheterna. I fostrande

samtal med föräldrarna diskuteras gemensamma spelregler beträffande användandet av informationsteknik, både vad gäller innehåll och tidsanvändning.

I lärmiljöerna i förskoleundervisningen i S:t Karins utvecklas man genom att vara innovativa. I arbetet märks det som undersökande lärande, där pedagogerna fungerar som handledare i lärandet. Pedagogerna undersöker och upplever olika saker tillsammans med barnen – och tar barnens intressen i beaktande. Utvecklingen av barnens kunskapsstrukturer och tänkande stöds och handledningen sker inom ramen för den potential barnet har för att växa och utvecklas – inom ramen för närutveckling i lärandet.

Under året i förskolan bekantar man sig med olika digitala verktyg, tjänster och spel. Med hjälp av digital teknik stöds barnens interaktionsförmåga, inlärningsförmåga samt så småningom utvecklande skriv- och läsförmåga. Möjligheterna att prova på och producera själv främjar barnens kreativa tänkande och samarbetsförmåga. Barnen får lära sig trygga och ergonomiska användningsfärdigheter.

Användningen av digital teknik har integrerats som en del av den övriga förskoleundervisningen, i synnerhet på följande innehållsområden: Mina många uttrycksformer, Språkets rika värld, Jag utforskar min omgivning. I förskoleundervisningen stärks utvecklingen av barnets mediaförhållande genom att öva på säker verksamhet i digitala miljöer på ett sätt som lämpar sig för åldersgruppen. Pedagogerna använder digital teknik även för att dokumentera verksamheten, som stöd för iakttagelser, självreflektion och kollegial utvärdering samt som verktyg för att utveckla verksamheten (lis-yc).

Konkreta mål i barnens verksamhet

:

1. Under förskoleåret har barnen möjlighet att på ett konkret sätt bekanta sig med olika kommunikationsmedel och öva sig på att använda dem
2. Genom att göra och genomföra själv konkretiseras delaktighet och medievärlden för barnet. T.ex. rita serier, fotoutställning, bildpresentationer -> Barnets aktivitet synlig i lärmiljön
3. I verksamheten i förskolan används varierande arbetssätt genom att integrera mediafostran i motionen, lek, utforskningen av omgivningen samt uttryck och tänkande och målen för innehållsområdena i förskoleundervisningen
4. Praktiska färdigheter:
 - barnet kan starta/stänga av en surfplatta och applikationer på den
 - känna till och följa spelreglerna för datoranvändning
 - namnge delarna på en surfplatta, följa anvisningar, skriva sitt eget namn och från en modell (grundläggande saker om tangentbord)
 - spara och öppna filer (enligt anvisningar)
 - bekanta sig med grunderna i till exempel bildhantering, fotografering, filmning och att göra en film på digitalkamera/surfplatta
 - kunna använda surfplatta på ett mångsidigt sätt för att utveckla mediafärdigheterna, som hjälp i lärandet samt för att producera innehåll ensam och gemensamt.

Barnets delaktighet och inflytande:

Barnet ges möjlighet att påverka, göra val och göra sig hörd i sin vardag. Barnets idéer, önskemål och intressen beaktas när verksamheten planeras och genomförs. Man avviker från de vuxnas planer i föränderliga situationer och enligt barnens idéer. Temaarbete är ett bra sätt att utveckla sina egna styrkor, samarbetsförmågan, berika fantasin och uppmuntra barnen att ge sig hän och så klart skapa roliga gemensamma minnen. Barnet får hjälp att utvärdera både sin egen aktivitet och gruppens gemensamma aktivitet i vardagssituationer. En positiv miljö där man diskuterar, lyssnar och uppmuntrar stöder och uppmuntrar barnet att ta upp sina egna tankar, önskemål och idéer.

10. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

Utvecklandet av verksamhetskulturen förutsätter pedagogiskt ledarskap och styrning när det gäller förfaringssätt samt att personalen och barnen är delaktiga och förbinder sig till de gemensamma förfaringssätten. Anordnaren av förskoleundervisning och de personer som leder förskoleundervisningen bär ansvar för utvecklandet. Verksamhetskulturen ska utvecklas bland annat genom att pröva mångsidiga arbetssätt, nya lösningar i lärmiljöerna och genom att utveckla yrkeskompetensen i samarbetsnätverk. Systematisk självvärdering och kontinuerlig utveckling ska vara en naturlig del av förskolans vardag.

Det är viktigt att barnens och vårdnadshavarnas erfarenheter och åsikter utnyttjas i utvecklingsarbetet. För att barnens lärande ska fortlöpa smidigt är det nödvändigt att samarbeta med den övriga småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen samt sakkunniga inom stöd och elevvård.

Gemensam förskoleundervisning för alla

Utgångspunkten för utvecklandet av verksamhetskulturen är att förskoleundervisningen är gemensam för alla men ger varje barn möjlighet att agera, utvecklas och lära sig som en unik individ och som medlem i gemenskapen. Verksamheten ska utvecklas i en riktning som stödjer inkludering och kulturell mångfald. Alla barn ska erbjudas lämpliga utmaningar i lärandet och få sådant stöd för växande och lärande som de behöver. Barnen ska uppleva att man är intresserad av dem, respekterar dem och att deras åsikter och handlingar har betydelse.

Verksamhetskulturen ska stödja utvecklingen av öppen kommunikation och kollaborativa arbetssätt. De språk och kulturer, religioner och åskådningar som finns representerade i barngruppen ska återspeglas i förskoleverksamheten. Verksamhetskulturen ska stödja barns förmåga att kommunicera och fungera i kamratgruppen. De ska handledas att ta hänsyn till andra och att respektera andras integritet. Det skapar förutsättningar för att komma till rätta i ett pluralistiskt samhälle.

Glädje av lärande och insikt

Verksamhetskulturen i förskolan ska främja allas lärande. Förskolegemenskapen ska sporra barnen att våga pröva, försöka och misslyckas och att se saker positivt. Man gläds tillsammans över framgångar och insikt. Den kulturella årscykeln i förskolan kryddas med olika evenemang, utflykter och fester.

Förskoleundervisningen ska planeras så att det finns utrymme för barnens lekar, initiativ och experiment. Barnen uppmuntras att uttrycka sig, att öva och lära sig olika färdigheter, kunskaper och arbetssätt i egen takt. Leken är viktig med tanke på bland annat barnets språkutveckling, när barnet ska lära sig nya färdigheter, hantera sina känslor och forma sin kulturella identitet. I förskoleundervisningen ska barnen ha möjlighet att leka på egna villkor och lära sig nya lekar och spel. Lekens olika former utnyttjas mångsidigt i undervisningen.

Barnet som delaktig aktör i sitt eget liv

Verksamhetskulturen ska stödja samarbete, gemensamt ansvar och delaktighet. Det är personalens uppgift att se till att alla barn får uttrycka sina åsikter och tankar och att barnens idéer och initiativ beaktas i verksamheten. Barnen ska få erfarenheter av att fatta beslut som rör förskolegruppen. Barnens beslut och aktivitet utvärderas gemensamt och barnen får samtidigt så småningom lära sig att ta gemensamt ansvar. Detta ger barnen erfarenhet av att vara delaktiga och aktiva.

Välbefinnande och en trygg vardag

Verksamhetskulturen ska stödja öppen kommunikation mellan barnen sinsemellan, mellan barnen och personalen och mellan de vuxna. Ömsesidig respekt, omsorg och omtanke om andra och

miljön ska återspeglas i verksamheten. Barnen ska uppmuntras och handledas att identifiera, uttrycka och reglera olika slags känslor och att ta hänsyn till andra i olika konfliktsituationer.

Hälsosamma levnadsvanor ska uppmärksammas i förskoleundervisningen. Man ska mångsidigt röra på sig tillsammans både inomhus och utomhus och handleda barnen att undvika långvarigt stillasittande och att byta arbetsställning. Förskoledagen ska också innehålla möjlighet till lugn och ro. Barnen ska få lära sig att agera tryggt och säkert i olika lärmiljöer. När det gäller trygga vardagsrutiner ska de säkerhetsprinciper och planer som beskrivs i kapitel 6 om elevvård följas.

Praxis för utvärdering av verksamhetskulturen i S:t Karins

I S:t Karins fokuserar man på att observera lek och stöda utvecklingen av leken. Pedagogerna observerar och dokumenterar barnens växande och utveckling samt barngruppens verksamhet och interaktion. Tillsammans med barnen och föräldrarna utvärderar pedagogerna lärmiljön och den verksamhet som ordnats utgående från perspektivet aktiverande verksamhetskultur och engagerande verksamhet.

I S:t Karins följer man stadens strategiska utvärderings- och utvecklingsplan för småbarns- och förskoleundervisningen. Utvärderingsmetoderna är: barnets läroplan för förskoleundervisningen, utvecklingsmappen, gruppens läroplan för förskoleundervisningen, barnets självvärdering, kundnöjdhetssenkäten, verksamhetsberättelsen och undervisningspersonalens kontinuerliga, målinriktade självvärdering samt utvärderingen av samarbetet mellan förskole- och nybörjarundervisningen.

11. Lär miljör i förskoleundervisningen

Lär miljörerna ska utvecklas så att de främjar kommunikation och kollaborativt kunskapsskapande. Gemensamt överenskomna regler och tillvägagångssätt skapar en trygg pedagogisk miljö där man respekterar varandra. Mångsidiga lär miljörer stödjer barnens aktivitet och sunda självkänsla, utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig samt ökar jämlikheten. Barnen ska vara med och utforma lär miljörerna. Deras idéer och alster ska synas i lär miljörerna. Det stödjer barnens delaktighet och ger dem en känsla av att lyckas och stärker samspelet med kamratgruppen.

Som lär miljör används lokaler inomhus och utomhus, den närbelägna naturen och den byggda miljön. Också informations- och kommunikationsteknik ska användas och tillämpas på ett ändamålsenligt sätt i förskoleundervisningen. De möjligheter som erbjuds av olika samarbetspartner, såsom biblioteks-, kultur- och idrottsväsendet, ska också utnyttjas. Barnens egna leksaker, informations- och kommunikationsteknisk utrustning och andra redskap kan användas enligt överenskommelse med vårdnadshavarna. Målet är att lär miljörerna utgör ett helhetsbetonat lärlandskap som uppmuntrar till aktivt, kollaborativt och självständigt lärande.

I förskoleundervisningen i S:t Karins avser lär miljörerna utrymmena utomhus och inomhus, den närliggande naturen, den byggda miljön samt den elektroniska lär miljön. I lär miljön ingår även leksaker, redskap och material. Dessutom är den gemenskap där barnen och de vuxna samspelar en viktig del av lär miljön. En uppmuntrande och rofylld atmosfär och en varm interaktion stöder barnets hela välmående och möjligheter att upptäcka och lära sig. Tydliga, gemensamma regler och arbetssätt skapar en trygg lär miljö som respekterar andra.

Lär miljörernas mångsidighet och lekfullhet stöder barnens aktivitet, delaktighet, sociala färdigheter och samarbetsförmåga samt ger erfarenhet av att lyckas och stärker självkänslan. Lär miljörerna utvärderas och ändras enligt barngruppens behov. Barnen deltar aktivt i att bygga upp lär miljön och deras idéer och resultat är synliga i den.

Naturen och det byggda kulturlandskapet i S:t Karins erbjuder mångsidiga lär miljörer och vardagsupplevelser. Havselementen, sjön och skogarna, slottsruinerna och den medeltida skärgårdskyrkan samt servicen i staden är tillgänglig för alla.

12. Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna

Målet med samarbetet är att förskoleundervisningen, annan småbarnspedagogik och den grundläggande utbildningen bildar en logisk kontinuitet som stödjer barnets utveckling och lärande. Samarbetet ska säkerställa kvaliteten på förskoleundervisningen och stärka barnens och vårdnadshavarnas delaktighet. Samarbetet ska vara systematiskt. Samarbetet ska utvecklas och utvärderas tillsammans under ledning av anordnaren av förskoleundervisning.

Samarbete inom förskoleundervisningen

En förutsättning för undervisning av hög kvalitet är kännedom om målen och förfaringssätten under de olika etapperna av lärstigen. Genom att utarbeta och utveckla läroplanerna i samarbete mellan personalen i förskoleundervisningen, den övriga småbarnspedagogik och den grundläggande utbildningen främjas kvaliteten inom småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Det är viktigt att personalen inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen har möjlighet att bekanta sig med varandras verksamhet och lärmiljöer också i praktiken. För att stödja barnens växande och lärande ska undervisnings- och stödmotoderna vara enhetliga.

Förskolepersonalen ska samarbeta med personalen inom social- och hälsovården för att stödja barnens välbefinnande, växande och lärande. Stödet för barnens växande och lärande samt praxis inom förskolans elevvård ska utvärderas och utvecklas genom sektorsövergripande samarbete. Genom samarbete mellan förskolepersonalen och aktörer i närmiljön främjas att lärmiljöerna är mångsidiga. Samverkan med andra öppnar barnets lärmiljöer mot samhället och världen utanför.

Samarbete inom personalen är nödvändigt med tanke på en välmående arbetsgemenskap och för undervisningens kvalitet. Samtidigt fungerar samarbetet mellan de vuxna i förskolan som en bra modell för barnen. Att stärka barnens samarbetsförmåga är ett av de mest centrala målen i förskoleundervisningen. Olika samarbetsformer och smågruppsarbete ska användas inom förskoleundervisningen. Barnen ska uppmuntras och stödjas till att verka som medlemmar i en grupp och att utveckla sin samarbetsförmåga. Barnens åsikter ska höras på ett för dem lämpligt sätt när verksamheten planeras, genomförs och utvärderas.

Samarbete med vårdnadshavarna

Anordnaren av förskoleundervisning ansvarar för att utveckla samarbetet med vårdnadshavarna. Utgångspunkten för samarbetet är att bygga upp förtroende, jämlik kommunikation och ömsesidig respekt mellan parterna. Samarbetet förutsätter initiativförmåga av förskolans personal och att de har personlig kommunikation med vårdnadshavarna. Samarbetet ska ta hänsyn till familjernas mångfald, individuella behov och frågor som gäller vårdnad. Olika kommunikationsmedel ska användas i samarbetet och vid behov används en tolk eller språkassistent. Samarbetet med vårdnadshavarna ska också ge möjlighet till diskussion vårdnadshavarna emellan.

Vårdnadshavarnas erfarenheter gällande sitt barns tidigare uppväxtmiljöer, utveckling, lärande och intressen ska beaktas i förskoleundervisningen. Läraren ska diskutera med vårdnadshavarna om familjens och förskolans värden, fostringsmetoder och mål. Barnens och vårdnadshavarnas synpunkter ska beaktas i undervisningen och vid uppgörandet av den plan som eventuellt utarbetas skilt för varje barns lärande. Vårdnadshavarna ska ges tillfällen att bekanta sig med och delta i sitt barns förskoledag. För samtal med vårdnadshavarna ska reserveras tillräckligt med tid. Vårdnadshavarnas språk- och kulturkunskaper och annan sakkunskap kan utnyttjas i förskoleundervisningen.

Förskolepersonalen ska diskutera med vårdnadshavarna om hur barnens växande och lärande framskrider. Särskilt viktigt är samarbetet med vårdnadshavarna när ett barn behöver stöd för sitt växande och lärande. Vårdnadshavarna ska få information om hur transporter och elevvård, och övriga tjänster inom småbarnspedagogiken som barnet utöver förskoleundervisningen har

möjlighet till, ordnas under förskoleundervisningen. Respons från vårdnadshavarna och barnen ska tas i beaktande då undervisningen, olika former av stöd och verksamhetskulturen utvecklas.

Samarbete vid övergångarna

Övergången från hemmet eller den tidigare småbarnspedagogiken till förskolan och från förskolan till skolan är viktiga skeden i barnets liv. En smidig övergång främjar barnens känsla av trygghet och välbefinnande samt deras förutsättningar för tillväxt och för att lära sig. Förfaringssätten vid övergångarna ska vara planmässiga. Det är viktigt att det i de lokala planerna för småbarnspedagogik och grundläggande utbildning finns en enhetlig linje för förfaringssätt i samband med övergångarna. Förfaringssätten ska utvärderas och utvecklas genom samarbete bland personalen. Respons från vårdnadshavarna ska också beaktas.

Anordnaren av förskoleundervisning ska skapa sådana samarbets- och informationsrutiner att barnens övergång från hemmet eller den tidigare småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och vidare till den grundläggande utbildningen sker så smidigt som möjligt och stödjer barnens växande och lärande. Information som är nödvändig för anordnande av stöd för lärande och elevvård överförs när barnet övergår från en enhet till en annan eller från ett utbildningsstadium till följande. Överföringen av information ska följa gällande lagar. Vid övergångarna och i synnerhet vid beslut om att inleda förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen vid en avvikande tidpunkt ska man även utnyttja den sakkunskap som tidigare och framtida lärare har om barnets växande och lärande.

När ett barn börjar i förskolan och skolan ska man diskutera med barnet och vårdnadshavaren om mål, uppdrag och förfaringssätt. Målet är att barnen och vårdnadshavarna bekantar sig med lärmiljöerna, verksamheten och personalen i förskole- och nybörjarundervisningen innan undervisningen inleds. Barn och vårdnadshavare till barn som övergår till den grundläggande utbildningen ska informeras om morgon- och eftermiddagsverksamheten i den grundläggande utbildningen.

Övergång inom barndagvården i S:t Karins:

I maj innan förskoleåret inleds kommer förskoleeleverna och bekantar sig med sin förskolegrupp. Barntädgårdslärarna och/eller familjedagvårdarna överför uppgifter om förskoleeleven med vårdnadshavarnas tillstånd (vasu). Uppgifterna om barn som behöver särskilt stöd överförs av specialläraren med föräldrarnas tillstånd. Vid behov kan ett möte hållas om enskilda barn under maj-juni.

I S:t Karins samarbetar förskolans personal med bl.a. rådgivningen (arbetsgruppen för små barn SULAKE, rådgivningens konsultationsgrupp NeKoRY) och Familjecentret samt förskoleundervisningens skolpsykologer.

Samarbete med vårdnadshavarna under förskoleåret i S:t Karins:

I början av hösten hålls ett inledande samtal med föräldrarna. På senhösten görs sedan i samarbete med vårdnadshavarna och barnet en läroplan för barnets förskoleundervisning. På våren utvärderas det gångna förskoleåret tillsammans med vårdnadshavarna och barnet. Det dagliga samarbetet med vårdnadshavarna är tätt och dessutom ordnas föräldramöten en gång på hösten och en gång på våren under förskoleåret.

Elevernas övergång från förskolan till den grundläggande utbildningen stöds på följande sätt i S:t Karins:

Systematiskt samarbete mellan personalen på förskolan och nybörjarundervisningen utgör grunden för barnens välmående och för en lyckad övergång från förskolan till skolan. I det här samarbetet följs årsklockan för samarbete. Till årsklockan hör samarbete för att planera och utvärdera verksamheten, och i gruppens plan för förskoleundervisningen genomförs en utvärdering av samarbetet.

Årsplan för samarbetet mellan förskole- och nybörjarundervisning

MÅNAD	TEMA	ANSVARSPERSON
AUGUSTI	Rektorernas och daghems- föreståndarnas gemensamma mötesdag: Planering och utvärdering Förskolebarnens och skolelevernas föräldramöte	chefen för småbarnsfostran ledande rektor rektorerna och daghems- föreståndarna
SEPTEMBER	Planering av samarbete mellan förskole-utvärdering och nybörjarundervisningen	daghemsföreståndarna
OKTOBER		
NOVEMBER	Lärarna för nybörjarundervisningen ordnar responstillfälle	nybörjarundervisningens kontaktperson
DECEMBER	Lärarna för nybörjarundervisningen ordnar responstillfälle	nybörjarundervisningens kontaktperson
JANUARI	Anmälan till skolan Lärarna för nybörjarundervisningen ordnar responstillfälle	rektorerna nybörjarundervisningens kontaktperson
FEBRUARI	Anmälan till förskolan	daghemsföreståndarna
MARS	Gemensam skolning för lärarna inom förskole- och nybörjarundervisningen	chefen för småbarnsfostran ledande rektor
APRIL	Lärarytändringar och pedagogiskt övertöringsmöte	nybörjarundervisningens kontaktperson
MAJ	Bekantning till förskola och skola Föräldramöte för blivande	daghemsföreståndare, rektorer rektorer

Uppgifter om nya elever på första klass finns i Wilma (Läroplan för förskoleundervisningen). Den lärare på skolan som ansvarar för samarbetet med förskoleundervisningen planerar i april tillsammans med barnträdgårdsläraren för förskolegruppen hur klasserna ska sättas ihop.

I september under förskoleåret hålls ett inledande samarbetsmöte mellan förskolan och skolan. Under det mötet görs arbetssätten upp för samarbetet mellan förskolan och nybörjarundervisningen för läsåret.

I maj får de kommande förstaklassisterna i S:t Karins skolor bekanta sig med skolorna och för deras föräldrar ordnas föräldramöten på skolorna.

Lärarna för förstaklassisterna ber under hösten förskolelärarna att följa med sina egna elever och utbyta nyheter om det nya skolåret med lärarna och eleverna.

I familjer med ett annat modersmål finns det möjlighet att ansöka om förberedande undervisning (Valmo) för barnet under förskoleåret. Den förberedande undervisningen ordnas på Hovirinta skola.

Barnets läroplan för förskoleundervisningen och barnets stödblanketter finns i S:t Karins dokumenterat i Wilma.

13. Mångsidiga arbetssätt

Handledld och spontan lek samt åskådliggörande arbetssätt som främjar barnens aktivitet och kreativitet utgör en väsentlig del av förskolans verksamhet. Valet och användningen av arbetssätt ska styras av förskoleundervisningens uppdrag och mål och av barnens behov, förutsättningar och intressen. Barnens växande och lärande och utvecklingen av deras mångsidiga kompetens och sociala färdigheter ska stödjas genom användning av mångsidiga arbetssätt.

Arbetssätten i förskoleundervisningen är både verktyg och föremål för lärandet - färdigheter som utvecklas småningom och som barnen behöver under sin lärtig. Därför är det viktigt att läraren uppmuntrar barnen att pröva och använda olika arbetssätt i grupper, parvis och självständigt. Barnen ska få delta i planeringen av verksamheten och valet av arbetssätt och utföra olika slag av arbetsuppgifter. Det främjar barnens delaktighet i vardagen och stödjer utvecklingen av barnens förmåga att ta initiativ och ansvar. Lärandet främjas av att barnen är med och funderar över arbetets målsättningar och att de vet vad som förväntas av dem. De gjorda valen och slutresultaten utvärderas tillsammans.

När barnen leker lär de sig och gestaltar världen. Därför är lek i olika former central i förskoleundervisningen. Upplevelsebaserade och aktiverande arbetssätt ger barnen upplevelser och stärker deras motivation att lära sig. Målet är att barnen använder alla sina sinnen, rör på sig, utvecklar sitt minne och sin fantasi och njuter av att komma till insikt. Som stöd för lärandet och för att stödja utvecklandet av kollaborativa arbetssätt används olika slags spel. Vid gemensamt arbete ska barnen uppmuntras att fråga, undra, utforska, dra slutsatser och lösa problem samt att arbeta målinriktat mot det gemensamma målet. Barnen ska också ges möjligheter att experimentera och arbeta självständigt.

Användningen av mångsidiga arbetssätt förutsätter att lärmiljöerna i tillräcklig omfattning innehåller material, audiovisuella hjälpmedel och redskap som lämpar sig för lek och lärande samt möjligheter att använda informations- och kommunikationsteknik. Fungerande lärmiljöer ger möjligheter till att differentiera barnens arbete. Upplevelser av att lyckas och uppmuntrande respons bidrar till att utveckla en positiv självkänsla hos barnen. Målet är att barnens vilja att försöka och att lära sig stärks och att de förlitar sig på sin förmåga att lära sig nya saker.

Arbetssätten i förskolan ska utvecklas tillsammans utgående från personalens självvärdering och responsen från barnen och vårdnadshavarna.

13.1. Lek

Förskoleundervisningens uppgift är att erbjuda barnen mångsidiga möjligheter till olika slags lekar. I förskoleundervisningen i S:t Karins har leken lyfts upp som den viktigaste verksamhetsformen, eftersom leken förenar viktiga element som främjar lärande: iver, gemensamma aktiviteter och utmaning av de egna färdigheterna. I leken utvecklas fantasin och förmågan att leka (turas om, ömsesidighet och samförstånd) naturligt.

En rik fantasi, bra lekförmåga och glädjen att lära sig är målen med lekverksamheten i förskoleundervisningen i S:t Karins. Upplevelse och funktionalitet samt kreativitet och problemlösningsfärdigheter betonas. Barnen deltar aktivt i planeringen av vardagssysslor och valet av arbetssätt. Leken är viktig, eftersom den möjliggör övergripande lärande och främjar barnets välmående. Genom leken undersöker och upplever barnet samt analyserar sin egen världsbild. I leken kan barnet öva och utveckla alla de färdigheter som han eller hon behöver senare under det livslånga lärandet. Pedagogen ser till att förutsättningarna för lek finns och handleder leken på lämpligt sätt samt ser till att alla har möjlighet att delta i leken.

I barnets lek är pedagogen aktiv observatör och aktör. I leken rör sig barnet i proximalzonen: interaktionen i leken hjälper barnet göra det som skulle vara omöjligt att göra själv. Genom att observera barnets lek får pedagogen reda på vilka aktiviteter som

finns i proximalzonen och som behöver pedagogens stöd. Med hjälp av observationerna planerar och organiserar pedagogen lekarna i förskoleundervisningen både som verksamhet som utgår från barnet och som didaktisk lek som följer de uppsatta målen.

Pedagogen planerar leken så att det varje dag finns utrymme, tid och lämpliga redskap för den. För att inspirera till lek och hålla uppe intresset ska det erbjudas möjligheter att leka i olika lekgrupper, leka lugna och fartfyllda lekar och möjlighet att fortsätta leka tillräckligt länge utan avbrott. Lekarna ändras enligt barnens intressen. Genom att variera de redskap och material som finns att leka med håller man barnens intresse uppe och riktar vid behov det åt önskat håll.

Pedagogen reagerar på barnens initiativ till lek och är snabb att delta i leken, eftersom det är roligare att göra saker tillsammans. I en lekfylld lärmiljö lär sig även pedagogen.

I observationerna av leken är det möjligt att använda en ergoterapeut från småbarnspedagogiken för att dokumentera och bedöma lekfärdigheterna. I S:t Karins har ergoterapeuten tillgång till Chippa-testet.

14. Utvärdering som stöd för undervisningen och lärandet

Utvärderingen utgör en viktig del av förskoleundervisningen. I förskoleundervisningen har utvärderingen två syften: den används som hjälp för att planera och utveckla undervisningen och för att stödja varje barns välbefinnande, växande och lärande. Utvärderingen är en helhet bestående av observation, dokumentation, evalueringslutsatser och respons, som utöver lärarna även den övriga förskolepersonalen samt barnet och barnets vårdnadshavare ska delta i.

Förskoleundervisningens uppdrag är att tillsammans med vårdnadshavarna skapa gynnsamma förutsättningar för barnet att utvecklas och lära sig. För att undervisningen ska vara målinriktad och stödja barnets utveckling förutsätts att läraren får information om barnens tidigare uppväxtmiljö, utveckling, lärande och intressen. Centrala informationskällor är barnens vårdnadshavare, tidigare personal inom småbarnspedagogik och barnen själva. Förskoleläraren ska använda informationen för att planera barnets individuella mål i samråd med vårdnadshavaren och barnet. En plan för barnets lärande i förskoleundervisningen kan användas som hjälp vid planeringen.

Läraren ska följa upp varje barns utveckling och lärande under förskoleåret genom att följa upp barnets arbete, beteende och hur lärandet framskrider inom olika kunskaps- och färdighetsområden. Uppföljningen ska basera sig på kontinuerlig observation och mångsidig dokumentation. Barnens alster och egna erfarenheter ska utgöra en del av dokumentationen och bedömningen. Också vårdnadshavarnas iakttagelser av sitt barns lärande och välbefinnande är viktiga. Läraren ska utgående från uppföljningsinformationen och den utvärdering som baserar sig på den anpassa undervisningen, lärmiljöerna och barnens eventuella stöd.

Läraren och den övriga personal som handleder barnen ska varje dag ge uppmuntrande respons till barnen om deras styrkor och om områden som de behöver utveckla. Den dokumentation som finns används så att alla barn kan observera sina framsteg. När barnen bli varse sin egen utveckling utvecklar de en positiv uppfattning om sig själva som lärande individer. Det är viktigt att vårdnadshavarna ofta får respons om sitt barns arbete, beteende och lärande, så att de för sin del kan stödja sitt barn.

Förskoleundervisningen ska utveckla barnens förutsättningar för självvärdering. Barnen ska uppmuntras att beskriva vad de tycker om i förskolan, vad de enligt egen åsikt lyckats med och vad de skulle vilja lära sig i fortsättningen. Läraren ska också uppmuntra barnen att fundera över hur gemensamma uppgifter lyckats. Självvärderingsförmågan som småningom utvecklas under barnens lärstig, utgör en del av förmågan att lära sig.

När barnet börjar i första klass är det viktigt att läraren har tillgång till nödvändiga uppgifter om varje barns arbete, växande och lärande i förskolan. Det förutsätter samarbete mellan förskolan, skolpersonalen, vårdnadshavarna och barnen. Vid överföringen av information kan dokument som beskriver barnets framsteg i förskolan och den eventuella planen för lärande eller IP som utarbetats i förskolan utnyttjas. Anordnaren av förskoleundervisning bär ansvar för att utveckla fungerande praxis för övergångarna. Vid överföring av information ska gällande föreskrifter iakttagas.

Ett villkor för att kunna upprätthålla och utveckla kvaliteten på förskoleundervisningen är att undervisningspersonalen målmedvetet genomför självvärdering. Lärarna ska använda utvärderingsinformation och dokumentation om barnens växande och lärande för pedagogisk planering och för att utveckla förskoleundervisningen. Respons från barnen och vårdnadshavarna ska beaktas för att utveckla verksamheten.

När läsåret avslutas ges barnen ett intyg över deltagande i förskoleundervisningen. I intyget antecknas intygets namn, vem som ordnat förskoleundervisningen, skolans/daghemmets namn, barnets namn och personbeteckning samt datum för när intyget ges. På betygen skall finnas en anteckning om att de är utformade i enlighet med de grunder för förskoleundervisningens läroplan som Utbildningsstyrelsen fastställt 22.12.2014. Intyget kan innehålla en allmän beskrivning av förskoleundervisningen. Intyget ska inte innehålla beskrivningar av barnets personlighet, lärande eller arbetssätt.

Utvärderingen består av kontinuerlig vardagsobservation, bland annat av barnets och barngruppens växande och utveckling, interaktionssituationer samt lärmiljön. I synnerhet i utvärderingarna betonas utvärderingen av barnets delaktighet. Med hjälp av utvärderingen planeras och utvecklas verksamheten och undervisningen och barnets välmående, växande och lärande som individ och som grupp stöds. På hösten görs en läroplan upp för barnets förskoleundervisning i samarbete med barnet och föräldrarna. Genomförandet av målen i planen följs upp och utvärderas under verksamhetsåret. På våren hålls ett utvärderingssamtal där man funderar på genomförandet av läroplanen.

I förskoleundervisningen övar barnet på självvärdering och är en del av utvärderingen av vardagsverksamheten. Barnet uppmuntras att fundera på vad han eller hon själv lyckats med och vad han eller hon borde lära sig och berätta sin egen åsikt både om sitt eget lärande och om de gemensamma aktiviteterna. Utgående från barnets bedömning och respons ändrar pedagogen verksamheten vid behov. Pedagogen bygger upp och stöder barnets positiva uppfattning om sig själv som elev genom att dagligen ge barnet positiv feedback. För att trygga att barnet får en sammanhängande lärtig har läraren tillgång till nödvändig information om barnets arbete i förskolan samt framsteg i växande och lärande när barnet övergår till första klass. I S:t Karins får barnet ett intyg över deltagande i förskoleundervisningen i slutet av läsåret.

I utvärderingen följer man småbarnspedagogikens och förskoleundervisningens strategibaserade utvärderings- och utvecklingsplan.

15. Gemensamma mål för undervisningen förverkligas genom lärområden

Undervisningen i förskolan ska vara helhetskapande och bestå av lärområden av olika omfattning som genomförs på olika sätt. Lärområdena ska genomföras utgående från barnens intressen och de gemensamma mål för undervisningen som beskrivs i detta kapitel. De gemensamma målen baserar sig på mål inom olika kunskaps- och färdighetsområden som är väsentliga i förskolan och på målen för mångsidig kompetens. De gemensamma målen är mål som ska styra lärarens arbete.

Målet för undervisning som genomförs som lärområden är att stödja barnets växande och välbefinnande samt att erbjuda dem en mångsidig grund för sin kompetensutveckling. Leken och andra för barn naturliga sätt att arbeta och lära sig ska ligga som grund för lärande och all verksamhet. Hur lång tid som används för varje lärområde och hur de genomförs varierar beroende på ämnesområdet, situationen och på hur barnens lärande framskrider. Barnen ska under lärarens ledning delta i planeringen av lärområdena och i utvärderingen av genomförandet. Det är viktigt att alla barn har möjlighet att lära sig och de får arbeta i egen takt och utveckla sina färdigheter i mångsidiga lärmiljöer i växelverkan med andra barn, läraren och den övriga personalen. Syftet med lärområdena är att erbjuda barnen nya och inspirerande lärupplevelser och möjligheter att arbeta med uppgifter som innehåller lämpliga utmaningar i lärandet. Barnens olika behov av stöd ska beaktas i undervisningen och barnen ska ges tillräckligt stöd genast när behov uppstår.

De gemensamma mål för undervisningen som beskrivs i detta kapitel är uppdelade i fem lärområden. Varje lärområde innehåller mål som har både didaktiska och pedagogiska syften som hör samman med varandra. Lärområdena i förskoleundervisningen ska utformas så att målen och innehållet kombineras på ett pedagogiskt ändamålsenligt sätt.

15.1. Mina många uttrycksformer

Barnens inlärningsförutsättningar, sociala färdigheter och positiva självbild stärks när de lär sig att strukturera omvärlden. Den förmågan utvecklas när barnen får utforska, tolka och öva att uttrycka sig och världen på olika sätt. Det stödjer också utvecklingen av deras koncentrations- och självregleringsförmåga. Förskoleundervisningen uppdrag är att utveckla barnens uttrycksförmåga genom träning av grundläggande färdigheter i att uttrycka sig genom **musik, bildkonst, slöjd samt verbalt och kroppsligt**. När barnen får bekanta sig med olika kultur- och uttrycksformer stärks deras förmåga att delta och påverka och multilitteraciteten utvecklas. Användningen av olika uttrycksformer i förskolans vardag och fest ger möjligheter att lyfta fram den kulturella mångfalden och glädjas över den.

Allmänna mål för undervisningen inom detta lärområde

I förskoleundervisningen ska barnen uppmuntras och stödjas i att använda olika uttrycksformer. Undervisningen ska planeras så att barnen får upplevelser av konst och erfarenheter av en kreativ process bestående av planering, genomförande och utvärdering. Verksamheten ska utgå från barnens förnimmelser, iakttagelser och upplevelser. Barnen ska uppmuntras att berätta om sina idéer, sitt arbete och om sina olika erfarenheter i anknytning till dem. Slutprodukterna granskas tillsammans och de gemensamma produkterna ska synas i lärmiljöerna. När barnen uttrycker sig och när arbetet dokumenteras ska det finnas tillgång till många olika slags material, verktyg och redskap. Kulturutbudet och lärmiljöerna i den närmaste omgivningen ska mångsidigt utnyttjas i undervisningen.

Detaljerade mål

- Den **musikaliska verksamheten** i förskolan ska vara mångsidig och multisensorisk. Målet är att stärka barnens musikintresse och förhållande till musiken. Barnen ska ges möjlighet att upptäcka sina egna musikaliska färdigheter med hjälp av sång, dans, rörelser och genom

att spela och skapa egen musik. Barnen ska få lära sig sånger och bekanta sig med olika musikstilar och instrument. Man leker, experimenterar och improviserar med musik. Tillsammans med barnen iakttar man ljudnivå, ljudlängd, ljudstyrka och klangfärger i det musikaliska utövandet. Undervisningen ska ge barnen erfarenheter av att tillsammans göra musik.

- I förskoleundervisningen ska barnen öva sig att **slöjda** och att använda olika arbetsredskap. Barnens intresse för slöjd ska väckas. Barnen får prova på att använda både hårda och mjuka material och lära sig de tekniker och basfärdigheter som behövs i användningen. De ska uppmuntras att planera och skapa olika slöjdarbeten tillsammans med andra inom ramen för sin fantasi och sina färdigheter. Barnen ska också planera och tillverka ett mera omfattande slöjdarbete under lärarens handledning. Lokala hantverkstraditioner eller traditioner som anknyter till barnens bakgrund kan utnyttjas i arbetet.
- Utvecklingen av barnens **visuella tänkande och visuella uttryck** ska stödjas i förskoleundervisningen genom att barnen får skapa, tolka och bedöma olika bilder. Undervisningsinnehållet planeras utgående från barnens erfarenhetsvärld och intressen. Barnen ska uppmuntras att skapa bilder på olika sätt, med olika verktyg och material. Förmågan att skapa bilder tränas multisensoriskt, till exempel genom att måla, bygga och skapa mediepresentationer. Utöver de bilder barnen själva producerar ska man också tillsammans studera konstverk, mediebilder, formgivning av föremål och olika objekt i naturen och den byggda miljön. Barnen ska uppmuntras att tolka och beskriva sina tankar om de visuella budskapen. Bilder granskas med avseende på till exempel färg, form, material, upphovsman, i vilket sammanhang bilderna visas och vilka känslor de framkallar.
- Barnen ska uppmuntras att **uttrycka sig muntligt och kroppsligt** med hjälp av lek och olika övningar. Målet är att barnen får erfarenheter av hur man kan leka och kommunicera på olika sätt med språket och kroppen. Barnens fantasier, upplevelser och iakttagelser bearbetas gemensamt med hjälp av olika uttrycksformer. Ramsor, dikter och barnlitteratur utnyttjas i undervisningen. Barnen ska få erfarenheter både av att uttrycka sig spontant och av gemensamt planerade processer. Som uttrycksformer kan användas dramaverksamhet, ordkonst eller dans.

15.2. Språkets rika värld

Språket är för barnen både ett föremål och ett verktyg för lärandet. I förskoleåldern blir språket allt mera ett verktyg för tänkande, uttryck och kommunikation, som barnen använder för att strukturera sin vardag och forma sin världsbild. Förskoleundervisningen uppdrag är att stödja utvecklingen av barnens **språkliga färdigheter** från en allmän uppfattning om språkets betydelse mot en mera detaljerad förståelse av språkets strukturer och form. Det centrala är att väcka barnens intresse och nyfikenhet för talat språk och för att läsa och skriva. Språkexempel och positiv respons har stor betydelse för lärandet. Att tolka och producera olika slags texter muntligt och med hjälp av olika kommunikationsmedel är en del av den multilitteracitet och den mångsidiga kompetens i informations- och kommunikationsteknik som småningom utvecklas. Barnens språkliga och kulturella mångfald ska uppmärksammas och respekteras och dess kontinuitet stödjas i förskoleundervisningen. Att ge akt på olika språk stödjer språkmedvetenheten och utvecklingen av mångsidig kompetens med avseende på kulturella färdigheter och kommunikationsförmåga.

Allmänna mål för undervisningen inom detta lärområde

Målet i förskoleundervisningen är att främja barnens språkliga utveckling och kommunikationsfärdigheter samt stärka deras intresse för språk och kultur. S:t Karins är en finskspråkig kommun med en liten minoritet som har svenska som modersmål. Många av barnen i den svenskspråkiga förskoleundervisningen kommer från tvåspråkiga familjer. I S:t Karins är miljön kring barnets hem oftast finskspråkig vilket betyder att det är betydelsefullt att det inom förskoleundervisningen målmedvetet arbetas med det svenska språket.

Utvecklingen av barnens språkliga medvetenhet främjas av språklekar och -ramsor och genom att barnen får bekanta sig med talat och skrivet språk på ett mångsidigt sätt. Barnens begynnande läs- och skrivfärdighet ska stödjas med hjälp av lekar och aktiverande övningar.

Undervisningen och lärmiljöerna ska planeras så att de ger barnen goda möjligheter att iaktta, utforska och experimentera med talat och skrivet språk och att bredda sitt ordförråd. Utöver undervisningsspråket ska man i förskoleundervisningen också uppmärksamma andra språk. Det är viktigt att barn som har ett annat modersmål än undervisningsspråket får mycket stöd så att deras kunskaper i undervisningsspråket utvecklas och att de samtidigt upplever att de språk de talar hemma är viktiga och värdefulla.

Detaljerade mål

- Utvecklingen av barnens kunskaper i **svenska/finnska/samiska/teckenspråk** ska stödjas på olika sätt i förskoleundervisningen.

Undervisningen ska ge barnen möjligheter att öva sig att lyssna och tala i olika situationer. De ska uppmuntras att berätta och diskutera, att leva sig in i, förstå och minnas det de hör. Tillsammans med läraren funderar barnen över ords betydelse och leker med ord. Gemensamma diskussioner utvecklar barnens förmåga att fråga, dra slutsatser och bedöma det de hör. Barnen ska inspireras att skapa berättelser och ges möjlighet att öva sig genom till exempel drama, egna berättelser och sagor, även digitala.

Barnen ska få lyssna till olika texter och diskutera dem tillsammans. Det hjälper dem att förstå betydelsen av att läsa. Lärarens exempel och olika övningar ger barnen erfarenheter av hur tal kan omvandlas till skrivet språk och skrivet språk till tal. Man undersöker tillsammans skrivet och talat språk. Barnen ska göras uppmärksamma på att talet kan indelas i mindre enheter, såsom ord, stavelser och ljud.

Utvecklingen av barnens begynnande läsfärdighet ska stödjas genom att de ges möjligheter att skriva på ett lekfullt sätt och att producera egna texter med hjälp av digitala verktyg. Barnen ska inspireras att tillsammans och på egen hand känna igen och producera bokstäver, ord och texter på olika sätt utgående från sin förmåga och sitt intresse i för dem relevanta sammanhang.

Barnlitteratur ska användas på ett mångsidigt sätt i undervisningen. Barnen ska uppmuntras att undersöka och läsa olika slags texter enligt sin förmåga och att berätta eller på olika sätt uttrycka vad de hört eller läst.

Utvecklingen av barnens finmotorik och barnens förmåga att gestalta rum och riktningar ska stödjas med hjälp av olika lekar och övningar. Barnen ska lära sig ett ändamålsenligt penngrepp och att använda tangentbord och andra digitala verktyg för sitt skrivande.

- I förskoleundervisningen ska man tillsammans iaktta **olika språk** för att stödja barnens språkliga färdigheter. I synnerhet granskas de språk som talas i barngruppen och i närmiljön. På det viset stöds barnens språkmedvetenhet och utvecklingen av de egna språkliga och kulturella identiteterna. Samtidigt väcker man barnens intresse för både rikedom och det intressanta med olika språk och kulturer i omvärlden. I undervisningen kan till exempel sånger, lekar och tecken på olika språk användas.

15.3. Jag och vår gemenskap

När barnen växer blir deras revir större. Utöver det egna hemmets traditioner, regler, värderingar och synsätt möter barnen också andra sätt att tänka och handla. Förskoleundervisningens uppdrag är att stärka barnens förmåga att förstå och komma till rätta i ett pluralistiskt samhälle. Lärområdet ska behandlas ur ett **historiskt och samhällsligt perspektiv samt ur ett etiskt och livsåskådningsmässigt perspektiv**. Genom att fundera över närmiljöns historia och aktuella frågor riktas barnens intresse mot samhällsfrågor. Att reflektera över etiska val i vardagen, utveckla sina emotionella färdigheter och att träna konstruktivt beteende stärker barnens sociala färdigheter. Att bekanta sig med seder och bruk, religioner och andra åskådningar i närmiljön i kombination med andra övergripande mål stödjer utvecklingen av barnens kulturella och sociala färdigheter samt mångsidig kompetens med avseende på tänkande och lärande. Förskolan ska samarbeta med vårdnadshavarna och vara lyhörd för varje familjs bakgrund, synsätt och värderingar.

Allmänna mål för undervisningen inom detta lärområde

Målet är att stärka barnens intresse för samhällelig verksamhet, i synnerhet i närmiljön, och att stärka barnens delaktighet i sin verksamhetsmiljö. Barnen ska göras uppmärksamma på nuet och ges möjligheter att leva sig in i händelser och situationer i det förflutna. Undervisningen ska stödja barnens förmåga till etiskt bemötande och tänkande samt utvecklingen av emotionella färdigheter. Under lärarens ledning ska barnen bekanta sig såväl med sin egen som med andra åskådningar och religioner som finns representerade i den egna barngruppen eller i närmiljön, och med seder och bruk som kännetecknar dem-. Barnen ska uppmuntras att fråga och ges utrymme att fundera och undra. Lämpliga arbetssätt är diskussioner och metoder som ger barnen möjlighet att leva sig in i olika situationer.

Detaljerade mål

- Tillsammans med barnen bekantar man sig med en person eller ett objekt i närmiljön ur ett **historiskt** perspektiv. Ämnet behandlas på ett åskådligt sätt genom att använda flera sinnen och olika uttrycksformer. Också andra historiska händelser, personer, kulturer och kulturarv som intresserar barnen kan tas upp i undervisningen. Som informationskällor kan man använda personer, föremål och platser i den närmaste omgivningen samt vårdnadshavarnas sakkunskap om sitt eget kulturarv. Också olika festtraditioner, berättelser, traditionella lekar och sånger kan användas i undervisningen.
- Barnens intresse för **samhällsfrågor** ska väckas med hjälp av diskussioner om aktuella frågor i närmiljön och samhället som intresserar barnen. Tillsammans med barnen bekantar man sig med medier och provar att producera media på ett lekfullt sätt. Tillsammans med barnen diskuterar man och ifrågasätter sanningenligheten i medieutbudet. I undervisningen bekantar man sig med barnens rättigheter utgående från FN:s konvention om barnets rättigheter. Regler för förskolegruppen skapas och utvecklas tillsammans med barnen. Samtidigt lär man barnen att förstå att reglerna i samhället är avtal mellan människor. Närmiljön utnyttjas så att barnen har möjlighet att på riktigt delta och påverka.
- Förskoleundervisningen ska innehålla gemensam **etisk fostran**. Den ska kopplas till barnens vardag och verkliga situationer som är förknippade med känslor och etiska val. Barnen ska få hjälp med att lära sig identifiera sina känslor, handla vänligt och ansvarsfullt och att lösa konfliktsituationer som uppstår mellan barnen på ett konstruktivt sätt. Tillsammans med barnen funderar man över vänskap och respekt för andra, glädje och rädsla, könsrelaterade antaganden och hur man skiljer mellan rätt och fel. Naturliga arbetssätt för etisk fostran är förutom gemensamma diskussioner till exempel rollekar, sagor och medieberättelser. Undervisningsmaterial och -program som utarbetats för att främja barns sociala och emotionella färdigheter utnyttjas i undervisningen.
- Inom **åskådningsfostran** bekantar man sig tillsammans med de religioner och åskådningar som förekommer i barngruppen. Åskådningar som inte har någon religiös anknytning granskas vid sidan av övriga åskådningar. Åskådningsfostran kopplas ihop med vardagliga företeelser, fester och aktuella händelser som har religiös eller konfessionell innebörd. Målet är att hjälpa barnen att förstå och respektera både sina egna och andra barns och familjers olika konfessionella traditioner och sedvänjor samt uppfattningar som hänger ihop med dem. Barnen ska uppmuntras att fundera över olika livsfrågor i samverkan med andra. Samtidigt stärks deras förmåga att förstå ord och begrepp som anknyter till religioner och åskådningar. I undervisningen kan man dra nytta av exempelvis besök av gäster och evenemang i närmiljön.

I förskoleundervisningen i S:t Karins stad finns det möjlighet att välja det förskolematerial som passar varje enskild barngrupp bäst. Förskoleundervisningen i S:t Karins utnyttjar ett omfattande biblioteksnätverk. Biblioteket i S:t Karins ordnar även aktivt verksamhet för barn i barndagvårds- och förskoleåldern (bl.a. sagostunder). Flera förskolegrupper i S:t Karins stad deltar även i diktävlingen Runo-Kaarina.

15.4. Jag utforskar min omgivning

Barnens omvärld – den närbelägna naturen och den byggda miljön samt de övriga lärmiljöerna i förskolan – erbjuder gott om material för barnens lärande. När det gäller träning av barnens **matematiska färdigheter** och **teknologi- och miljöfostran** är det särskilt viktigt att undervisningen knyts till barnens erfarenhetsvärld och omvärld. Att strukturera och beskriva sina iakttagelser, upplevelser och kunskaper som gäller omvärlden hjälper barnen att utvecklas som tänkande och lärande individer. Utveckling av förmågan att benämna saker och att förstå och använda olika begrepp främjar barnens multilitteracitet. Förskoleundervisningens uppdrag är att stödja utvecklingen av barnens matematiska tänkande och intresse för matematik. Den ska också stärka barnens naturkännedom och förhållande till naturen och göra dem bekanta med vardagsteknik. I förskolan bekantar sig barnen med undersökande lärande genom att iakttä och utforska omgivningen och genom att experimentera och dra slutsatser.

Allmänna mål för undervisningen inom detta lärområde

Förskoleundervisningen ska stärka grunden för barnens matematiska tänkande och för matematiskt lärande. Barnen ska uppmuntras att upptäcka matematiken i vardagen och omgivningen. Undervisningen ska ge möjligheter att utveckla förståelse för begreppen tal, förändring och tid samt nivå och rymd och att utveckla mätkunskaper. Målet för undervisningen är att erbjuda barn som befinner sig i olika stadier av det matematiska tänkandet glädje över insikt och lärande.

Undervisningen ska omfatta iakttagelser i naturen. Utvecklingen av barnens känsla för miljön och deras förhållande till naturen stöds genom att barnen får röra sig i naturen och utforska den. Barnen ska också uppmuntras att iaktta hurudan teknik som finns i omgivningen och att testa egna lösningar.

Man bekantar sig med undersökande arbetssätt i undervisningen. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och att gemensamt söka svar på dem. Barnen ska lära sig att jämföra, klassificera och sortera information utgående från observationer eller mätningar. De ska uppmuntras att dra slutsatser och hitta lösningar på vardagliga problem och att testa olika lösningar. I undervisningen ska barnen öva sig att dokumentera med olika verktyg och att presentera resultat på olika sätt.

Detaljerade mål

- Barnen sporras att utveckla sina **matematiska färdigheter** med hjälp av aktiverande övningar, genom lek och med hjälp av olika sinnen i olika lärmiljöer. I undervisningen bekantar man sig tillsammans med matematiken och dess delområden på ett åskådligt sätt.

Barnen ska uppmuntras att fundera över och beskriva sina matematiska observationer i olika vardagliga situationer med hjälp av att läraren beskriver och sätter ord på företeelserna. Barnen ska få öva sig att presentera sina observationer med hjälp av bilder och olika redskap. Undervisningen planeras så att barnen har gott om möjligheter att klassificera, jämföra och rangordna saker och ting och att hitta och skapa lagbundenheter. Undervisningen ska även omfatta lekar och uppgifter som utvecklar minnet. Barnen ska också uppmuntras att dra slutsatser och söka lösningar på problemlösningssuppgifter som anknyter till omvärlden.

Utvecklingen av barnens taluppfattning ska mångsidigt stödjas genom lek och övningar. Barnen ska uppmuntras att observera antal i omgivningen och att enligt sin förmåga kombinera dem med motsvarande räkneord och siffersymboler. Antalen jämförs och förändringen av antal undersöks med hjälp av praktiska exempel. Undervisningen ska i synnerhet fästa vikt vid utvecklingen av barnens förmåga att se och räkna upp talföljder.

Barnens förmåga att uppfatta nivå och läge ska stödjas genom olika övningar. Barnen ska till exempel med hjälp av rörelselekar uppmuntras att undersöka och testa två- och tredimensionalitet och lära sig plats- och jämförelsebegrepp, såsom framför, uppe och varannan. För att stärka barnens geometriska tänkande ges barnen möjligheter att bygga, pyssla och modellera. Under lärarens ledning får barnen bekanta sig med former i omgivningen och öva sig att benämna dem.

I förskoleundervisningen ska barnen pröva på att mäta både med kroppen och med olika redskap. I undervisningen tränas tidsbegrepp såsom ibland, i går och i morse. Man funderar tillsammans på tidsföljder till exempel genom att observera dygnstider. I undervisningen ska bland annat lekar, spel och berättelser samt informations- och kommunikationsteknik utnyttjas.

- **Miljöfostran** i förskoleundervisningen ska ge barnen naturupplevelser och möjlighet att utforska och bekanta sig med växter, djur och naturfenomen. Omgivningen iakttas med olika sinnen och med hjälp av audiovisuella hjälpmedel. Undervisningen kan också innehålla mindre experiment. Man diskuterar observationerna och övar sig att klassificera information från sina observationer. Samtidigt övar barnen sig att använda begrepp som anknyter till naturen, att dra slutsatser och funderar över orsakssammanhang. Barnens kunskap om naturen utnyttjas i undervisningen. Man övar tillsammans att skaffa information om sådant som intresserar barnen. Man bekantar sig med naturskydd i undervisningen för att lägga grund för en hållbar livsstil. Barnen ska lära sig att värna om sin miljö och trivseln i miljön.
- Man ger tillsammans med barnen akt på **tekniska lösningar** i vardagen, deras egenskaper och hur de fungerar. I undervisningen framhålls att teknik är resultatet av människans kreativitet. Barnen får bekanta sig med teknik genom att hitta på, pyssla och själva bygga olika konstruktioner och lösningar med olika material. Barnen ska uppmuntras att beskriva sina lösningar. Utöver redskapen i lärmiljöerna kan man till exempel använda barnens egna leksaker i undervisningen och fundera över hur de fungerar.

S:t Karins har många kulturhistoriska objekt, möjlighet att njuta av natur och vatten samt många slags motionsmöjligheter som kan utnyttjas på det sätt som varje enskild grupp upplever att är lämpligt under förskoleåret.

15.5. Jag växer och utvecklas

Förmåga att ta hand om sig själv och hantera vardagen ingår i den mångsidiga kompetens som är målet för förskoleundervisningen. Barnen behöver erfarenheter, information och reflektion för att småningom utveckla uppskattning för och färdigheter inom detta område. I förskoleundervisningen närmar man sig lärområdet ur **motions-, kost-, konsument-, hälso- och säkerhetsperspektiv**. Förskoleundervisningens uppdrag är att lägga grunden för en livsstil som värnar om hälsa, välbefinnande och motion samt att utveckla barnens hälso- och säkerhetskompetens. Vidare ska förskoleundervisningen främja kost-, konsumtions och hygienvanor som hör samman med en hållbar livsstil.

Allmänna mål för undervisningen inom detta lärområde

Barnen ska få mångsidiga erfarenheter av motion och börja förstå sambandet mellan motion, välbefinnande och hälsa. Undervisningen ska ge barnen möjligheter att utveckla sina motoriska och sociala färdigheter. Särskild vikt ska fästas vid att utveckla de perceptionsmotoriska färdigheterna som är viktiga med tanke på barnens allmänna inlärningsförutsättningar. Tillsammans med barnen bekantar man sig med hälsosam kost och funderar över dess betydelse. Barnen får lära sig måttlig konsumtion. Undervisningen ska ta upp hälsorelaterade faktorer och stödja barnens förmåga att sköta sin hälsa. Barnen ska få information om hur man rör sig tryggt i närmiljön och i lärmiljöerna i förskolan.

Detaljerade mål

- Målet i förskoleundervisningen är att inspirera barnen att **röra på sig** på många olika sätt och känna glädje över att röra på sig. Med hjälp av motion och lekar utvecklas barnens förmåga att fungera tillsammans med andra. Samtidigt stärks deras kroppskontroll och förmågan att uppfatta sin kropp och dess olika delar i förhållande till det omgivande rummet, den använda tiden och kraften. Utöver handledd motion ska barnen också varje dag ges möjligheter att frivilligt röra på sig både inomhus och utomhus. I samarbete med vårdnadshavarna ska barnen spöras att motionera också på fritiden i olika lokaler och i olika förhållanden utomhus.

Grundläggande motoriska färdigheter som behövs i vardagen tränas mångsidigt och regelbundet i olika miljöer i förskoleundervisningen. Sådana färdigheter är balans- och rörelseförmåga och förmåga att hantera redskap. Barnen får träna balans med hjälp av lekar där de övar att bromsa och finta eller genom att leka på en teknikbana. Rörelseförmågan främjas genom övningar där barnen ska rulla, klättra, springa och hoppa. Förmågan att hantera redskap tränas genom att barnen får knuffa och dra och använda olika redskap och bollar på olika sätt. Barnen ska dessutom inspireras att träna sin finmotorik med hjälp av till exempel spel och lekar som utvecklar fingerfärdighet och precision. Målet är att undervisningen ger alla barn möjligheter att delta och att lyckas och att den stödjer barnens välbefinnande och funktionsförmåga.

- I förskoleundervisningen ska måltidssituationen utnyttjas som en hälsofrämjande lärmiljö som utvecklar barnens **kunskaper om mat**. Måltidssituationerna görs så trivsamma som möjligt och barnen får lära sig ett gott bordsskick. Utöver den finländska matkulturen och de finländska sederna, bekantar man sig även med någon annan matkultur genom att utnyttja hemmens sakkunskap.

Man ska tillsammans med barnen undersöka reklam som riktas till barnen och fundera över betydelsen av **måttlig konsumtion**. Till exempel tolkningar av konsumtion och reklam som kommer till uttryck i barnens lekar och teckningar kan fungera som grund för konsumentfostran i förskolan.

- Barnen får lära sig förstå betydelsen av att röra på sig, att vila och att ha goda människorelationer för **välbefinnandet och hälsan**. Tillsammans med barnen funderar man över hälsa och sjukdomar och orsakerna till dem samt över människans möjligheter att påverka sin fysiska hälsa och sitt psykiska välbefinnande. Man diskuterar goda människorelationer och vilken betydelse de har för det psykiska välbefinnandet. Barnen övar i vardagliga situationer att umgås med kompisar, ta hänsyn till andra, identifiera och behärska känslor. Tillsammans med barnen diskuterar man sömn och motion och funderar över hur de inverkar på att man varje dag är pigg och mår bra. I undervisningen ska man söka information om hygien och som en del av vardagen i förskolan övas grundläggande färdigheter i anslutning till hygien.
- Barnen ska i förskolan få information om sin rätt till ett **tryggt** liv, respektfullt bemötande och integritet. Man ger tillsammans akt på och funderar över de vanligaste fysiska och psykiska risksituationerna i vardagen och i lärmiljöerna i förskolan. Målet är att stödja barnens känsla av trygghet och säkerhet, lära dem att be om och söka hjälp vid behov och att handla tryggt i de vanligaste vardagliga situationerna. Barnen ska uppmuntras att be om hjälp av en vuxen i problemsituationer i förskolan och om de upplever mobbning samt att berätta om sina bekymmer. I undervisningen tränas reglerna för hur man rör sig i trafiken och vistas tryggt i informations- och kommunikationstekniska miljöer på ett för åldern lämpligt sätt.

Inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen i S:t Karins stad betonar man mer och mångsidigare vardagsmotion. Det finns mångsidiga motionsmöjligheter i S:t Karins som förskoleundervisningen utnyttjar (skogar i närområdet, parker, sportplaner o.dyl.). Förskoleundervisningen i S:t Karins deltar aktivt i riksomfattande motionsevenemang. S:t Karins stad har en egen motionsplan för småbarnspedagogiken.

Matservicen ordnar olika temaveckor i S:t Karins (t.ex. inhemska grönsaker, köttbullar i världen). Det råder godisförbud inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen i S:t Karins.

Principerna för hållbar utveckling är en del av värdegrunden för småbarns- och förskoleundervisningen i S:t Karins och leder till måttlig konsumtion. En del enheter deltar i verksamheten Grön flagg och andra enheter har gjort upp en plan för miljöfostran. Ett av värdena för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen i S:t Karins är säkerhet. S:t Karins stad har gjort upp en säkerhetsplan samt en plan för förebyggande av

och ingripande i mobbning som förskoleenheter utgått från när de gjort upp sina egna planer.

16. Specifika frågor angående språk och kultur

All förskoleundervisning ska följa samma allmänna mål för fostran och lärande som fastställs i grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Barnens varierande språkliga och kulturella bakgrund och färdigheter ska beaktas i förskoleundervisningen. Förskoleundervisningens mål är att stödja utvecklingen av varje barns språkliga och kulturella identiteter och lära barnen att respektera olika språk och kulturer. Ett särskilt mål är att stödja språkfärdigheterna hos två- och flerspråkiga barn.

Enligt lagen om grundläggande utbildningen är undervisningsspråket i förskoleundervisningen svenska eller finska. Undervisningsspråket kan också vara samiska, romani eller teckenspråk. Undervisningsspråket kan också vara något annat språk, om det inte äventyrar möjligheterna att uppnå målen i läroplansgrunderna. I en särskild grupp kan förskoleundervisningen huvudsakligen eller helt ges på ett annat språk. Informationen till vårdnadshavarna och olika centrala dokument ska finnas tillgängliga på undervisningsspråket enligt vad som fastställs i lagen om grundläggande utbildning.

*I förskoleundervisningen ska **barn med annat modersmål och flerspråkiga barn** få stöd för sin språkutveckling och för utvecklingen av sin identitet och självkänsla. Utvecklingen av barnens kunskaper i svenska/finska ska främjas inom de olika delområdena av språkkunskap utgående från barnens behov och förutsättningar, både genom ledd verksamhet och i förskolans vardag. Separat undervisning i svenska/finska som andraspråk och undervisning i barnens eget/egna modersmål erbjuds i mån av möjlighet. Barn med invandrarbakgrund kan delta antingen i förskoleundervisning eller i undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen eller i bådaddera.*

I S:t Karins ordnas förskoleundervisning på finska, svenska och teckenspråk. Den svenskspråkiga förskoleundervisningen i S:t Karins är koncentrerad till S:t Karins svenska förskola som verkar i samband med Hovirinta skola, liksom S:t Karins svenska skola. Förskolebarnens kulturidentitet stöds av det svenska språket och när barnet får kännedom om och upplevelser av den finlandssvenska kulturen och kulturtraditionerna.

Förskoleundervisning på teckenspråk ordnas på Piispanlähde barndaghem i en grupp med både barn som använder talat språk och barn som använder teckenspråk.

Största delen av barnen i S:t Karins som har finska som andraspråk går i förskola på Hovirinta barndaghem. Ungefär vart fjärde barn på daghemmet har ett annat modersmål än finska och de olika språken är årligen mellan fem och tio stycken.

I S:t Karins används planen Kassu Kyyhky för finska som andraspråk. Planen täcker både småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen.

Man diskuterar med familjer med andra religiösa och kulturella bakgrunder och kommer överens om hur familjerna vill att deras egen kultur ska beaktas under året i förskolan.

Matservicen noterar också barnens olika kulturella bakgrunder och den inverkan det har på kosten.

17. Stöd för växande och lärande

Barn som deltar i förskoleundervisning omfattas av stöd för växande och lärande enligt lagen om grundläggande utbildning. Enligt lagen har barnen rätt att få tillräckligt stöd genast när behov uppstår. Det finns tre nivåer av stöd för växande och lärande: allmänt, intensifierat och särskilt stöd. Stödformer som nämns i lagen om grundläggande utbildning är till exempel specialundervisning på deltid, tolknings- och biträdestjänster samt särskilda hjälpmedel. Stödformerna kan användas på alla nivåer av stöd, antingen enskilt eller samtidigt så att de kompletterar varandra. Stödet ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och förändras enligt behovet av stöd. Stödet ska ges så länge, på den nivå och i den form som det behövs. Det är viktigt att behovet av stöd identifieras och att stöd för växande och lärande ges på ett tidigt stadium för att förhindra att problemen växer och blir mera komplicerade.

Stödet för växande och lärande ska ordnas utgående från såväl det enskilda barnets som barngruppens styrkor respektive inlärnings- och utvecklingsbehov. Det är viktigt att i förskolan se till att alla barn får uppleva att de lyckas i lärandet och som medlem i gruppen. Det stödjer barnens positiva uppfattning om sig själva. Mångsidig respons och information om lärandet ska metodiskt användas för att uppmuntra och handleda barnen. På det viset blir barnen medvetna om hur lärandet framskrider.

I förskoleundervisningen i S:t Karins ordnas helheten med stöd för barnets växande och lärande samt elevvården i enlighet med de riksomfattande grunderna. Helheten har presenterats i Handboken om stöd för barn, som man hittar här ([länk](#))

ANORDNANDE AV STÖD FÖR VÄXANDE OCH LÄRANDE	VEM	VAD/NÄR
ALLMÄNT STÖD	Förskolegruppens personal, vid behov konsultation från speciallärare	En läroplan för förskoleundervisningen görs upp för varje barn tillsammans med barnet och vårdnadshavaren. Delaktig verksamhetskultur där smågruppsverksamhet, lek och rörelse betonas. Modell för tidigt ingripande. Samarbete i övergångsskedet
PEDAGOGISK UTVÄRDERING	Förskolegruppens btl tillsammans med övrig personal, föräldrarna kommer till tals, konsultation med speciallärare	Om metoderna för allmänt stöd inte räcker till görs en pedagogisk utvärdering där det allmänna stödet barnet får och behovet av extra stöd utreds
BESLUT OM ATT ÖVERGÅ TILL INTENSIFIERAT STÖD/BESLUT OM ATT FORTSÄTTA MED ALLMÄNT STÖD	Förskolegruppens btl, förskoleenhetens föreståndare, speciallärare (skolbyrån underrättas)	Beslut om stödform för barnets förskoleundervisning utgående från pedagogiska utvärderingen
INTENSIFIERAT STÖD: BARNETS LÄROPLAN FÖR FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN	Förskolegruppens btl, barnets vårdnadshavare, speciallärare	En läroplan för barnets förskoleundervisning görs upp enligt vilken det intensifierade stödet förverkligas
PEDAGOGISK UTREDNING	Områdets/gruppens speciallärare inom småbarnspedagogik Specialläraren som koordinerar småbarnspedagogiken	Skaffar utredning från förskolegruppens btl om framstegen i barnets inlärning och en yrkesövergripande utredning om barnets behov av stöd och helhetssituation. Informerar koordinerande specialläraren om utredningen på vårarna. Presenterar enskilda pedagogiska utredningar som genomförts under läsåret för den ledande rektorn. Presenterar pedagogiska utredningar och beslutsförslag koncentrerat för ledande rektorn på vårarna.
BESLUT OM SÄRSKILT STÖD	Ledande rektor	Administrativt beslut om särskilt stöd/förlängd läroplikt
SÄRSKILT STÖD: IP	Speciallärare, förskolegruppens btl, barnets vårdnadshavare, andra sakkunniga	En individuell plan för hur undervisningen ska ordnas görs upp för barnet, och den följer man när det särskilda stödet förverkligas.
ÖVERGÅNGSSAMARBETE	barnets vårdnadshavare, förskole- och nybörjarlärare, familjedagvårdsledaren, dessutom yrkesövergripande samarbete enligt behov	introduktion till förskolan/ grundläggande utbildningen överföring av behövlig information

Undervisningen och fostran ordnas alltid i samarbete med vårdnadshavarna så att varje barn får undervisning, handledning och stöd enligt sin utvecklingsnivå och sina behov. Alla vårdnadshavare får information om möjligheten till stöd och de centrala principerna för det. Barnen deltar i samarbetet på ett ändamålsenligt sätt som passar dem.

Förskolans personal kontaktar vårdnadshavaren direkt när det framgår att barnet har problem med utvecklingen eller lärandet eller barnets välmående äventyras. Vårdnadshavaren får tillräckligt med information exempelvis om hur ärenden som rör barnet behandlas, hur man samlar in information och hur de lämnas ut samt om sekretess. Vårdnadshavaren uppmuntras att å sin sida stöda sitt barn i att uppnå målen. Målet är att agera i samförstånd med barnet och vårdnadshavaren. Det är bra för vårdnadshavarna att veta att de eller barnet inte kan neka att ta emot stöd för fostran och lärande och deras medgivande behövs inte för att bedöma behovet av stöd och för att planera stödet. Barnet kan också behöva individuellt stöd från elevvården. Detta är frivilligt och förutsätter vårdnadshavarens samtycke.

I S:t Karins har "Handbok om stöd för barn i förskoleundervisningen i S:t Karins" gjorts upp. Den innehåller en beskrivning av praxisen i S:t Karins. Man använder en modell med tidigt stöd och förebyggande samarbete, där aktörerna är en speciallärare inom småbarnfostran, en ergoterapeut, barnrådgivningen, de regionala NeKoRy-grupperna (rådgivningens konsulterande grupp), familjecentret och hälsovårdscentralens barnarbetsgrupp Sulake (plan till stöd för barnets utveckling).

I S:t Karins ordnas förberedande undervisning för förskoleelever som har finska som andraspråk enligt behov i olika enheter. I S:t Karins har en plan för finska som andraspråk kallad "Kassu Kyyhky" gjorts upp.

Barnträdgårdslärarna från barndaghemmen eller familjedagvårdsledaren överför med vårdnadshavarens tillstånd de uppgifter som behövs om elever som får allmänt och intensifierat stöd. Barnträdgårdsläraren eller den speciallärare som ansvarar för familjedagvårdsområdets småbarnspedagogik skriver in det stöd som behövs i Wilma. Uppgifterna om barn som är i behov av särskilt stöd överförs via specialläraren till förskoleundervisningen. Specialläraren ser till att de dokument som behövs om stödet skrivs in i Wilma.

Eleverna överförs från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen: Ett möte om övergången hålls för barn som får intensifierat och särskilt stöd med den nya läraren/specialläraren. Under mötet deltar de representanter för skolan som behöver vara där för barnets ärenden.

18. Allmänt stöd

Förskoleundervisning av hög kvalitet lägger grund för barnets växande, lärande och välbefinnande. Svårigheter ska förebyggas till exempel genom olika slags arbetssätt och pedagogiska metoder, flexibel gruppindelning och samarbete mellan lärarna och den övriga personalen. Undervisningen ska ta hänsyn till både gruppens och det enskilda barnets behov.

Det första sättet att möta ett barns behov av stöd är allmänt stöd. Det innebär i allmänhet att enstaka stödåtgärder sätts in för att påverka situationen på ett så tidigt stadium som möjligt. Allmänt stöd ska ges genast när behovet av stöd uppstår och det krävs inga särskilda undersökningar eller beslut för att påbörja stödet.

Att utvärdera behovet av stöd och ge det stöd som behövs ska ingå i all fostran och undervisning. Stödet ska ordnas genom samarbete mellan förskolelärarna och den övriga personalen och i nära samarbete med vårdnadshavaren och barnet. Inom det allmänna stödet möts barnets behov av stöd till exempel med hjälp av material och redskap som lämpar sig för barnets individuella behov samt undervisningsprogram som är avsedda för förskoleundervisningen och specialundervisning på deltid. En plan för barnets lärande kan användas i samband med allmänt stöd.

Det praktiska arrangemanget, samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer samt samarbetet med vårdnadshavaren och barnet i det allmänna stödet i förskoleundervisningen i S:t Karins och har definierats i "Handbok om stöd för barn i förskoleundervisningen i S:t Karins".

19. Intensifierat stöd

Ett barn som behöver regelbundet stöd eller flera olika former av stöd samtidigt ska utgående från en pedagogisk bedömning ges intensifierat stöd i enlighet med en plan för barnets lärande. Intensifierat stöd ges då det allmänna stödet inte är tillräckligt och så länge barnet behöver det. Det intensifierade stödet ska planeras som en helhet. Stödet är mera omfattande och mera långsiktigt än det allmänna stödet. Barnet behöver ofta även flera former av stöd. Inom det intensifierade stödet kan alla former av stöd inom förskoleundervisningen användas, med undantag av den specialundervisning som ges på basis av ett beslut om särskilt stöd.

Stödet ska ordnas genom samarbete mellan lärarna och förskolans övriga personal. Läraren ska ge barnet och vårdnadshavaren respons om barnets framsteg samt lyssna och ta hänsyn till deras åsikter. Under den tid barnet får intensifierat stöd ska läraren i samråd med vårdnadshavaren regelbundet följa upp barnets lärande och välbefinnande. Om det utifrån en bedömning konstateras att behovet av stöd har förändrats eller att barnet inte har nytta av det stöd som ges, ska planen för barnets lärande uppdateras så att den motsvarar den nya situationen.

Intensifierat stöd ges i regel ända tills förskoleundervisningen avslutas. Eftersom man i allmänhet inte på en kort tid kan konstatera vilken effekt stödet haft, är det under förskoletiden sällan nödvändigt att fatta ett beslut om särskilt stöd för ett barn som får intensifierat stöd.

Pedagogisk bedömning

Inledningen av intensifierat stöd grundar sig på en pedagogisk bedömning. I den skriftliga pedagogiska bedömningen beskrivs

- barnets växande och lärande som helhet ur förskolepersonalens, vårdnadshavarens och barnets synvinkel
- det allmänna stöd som barnet har fått och en bedömning av hur olika former av stöd inverkat
- barnets intressen, barnets styrkor, inlärningsfärdigheter och specifika behov i anslutning till utveckling och lärande
- en bedömning av genom vilka pedagogiska stödåtgärder, stödåtgärder som gäller lärmiljön, handledning, elevvård, eller andra stödåtgärder barnet kan stödjas
- en bedömning av barnets behov av intensifierat stöd.

Det är viktigt att samarbeta med barnet och vårdnadshavaren för att behoven ska kunna utredas och stödet planeras och genomföras på bästa sätt. Läraren eller flera lärare tillsammans gör den skriftliga pedagogiska bedömningen. Vid behov anlitas också andra sakkunniga. Ifall barnet har en plan för småbarnspedagogik, en habiliteringsplan eller andra planer som stödjer barnets förskoleundervisning, ska de utnyttjas med vårdnadshavarens tillstånd.

Inledandet och ordnandet av intensifierat stöd och vid behov återgången till allmänt stöd ska behandlas utgående från den pedagogiska bedömningen genom yrkesövergripande samarbete med sakkunniga inom elevvården. Behandlingen förutsätter inte vårdnadshavarens tillstånd. Uppgifterna om behandlingen av ärendet ska dokumenteras på det sätt som anordnaren av förskoleundervisning bestämt, till exempel i den skriftliga pedagogiska bedömningen.

Plan för elevens lärande inom intensifierat stöd

Stödet som barnet får inom det intensifierade stödet ska antecknas i en plan för barnets lärande. Planen för barnets lärande baserar sig på en godkänd läroplan och beskriver målen för barnets växande och lärande och vilka undervisningsarrangemang, stöd- och handledningsåtgärder som barnet behöver.

Målet är att ge barnet förutsättningar att nå sina mål. Den plan för barnets lärande som utarbetas inom intensifierat stöd bygger på information som tagits fram i samband med en pedagogisk bedömning. Planen ska utarbetas tillsammans med barnet och vårdnadshavaren, om det inte finns något uppenbart hinder för det. Vid behov anlitas också andra sakkunniga. Ifall barnet har en plan för småbarnspedagogik, en habiliteringsplan eller andra planer som stödjer barnets förskoleundervisning, ska de utnyttjas med vårdnadshavarens tillstånd. I samband med att planen

för barnets lärande utarbetas, avtalas också om uppföljningen av hur målen nås och hur ofta planen ska ses över. Om det sker förändringar i barnets situation, ska planen alltid justeras så att den motsvarar behovet av stöd.

Planen för barnets lärande som utarbetas inom det intensifierade stödet ska innehålla följande uppgifter i enlighet med vad som förutsätts för att ordna förskoleundervisning och stöd för barnet:

Mål för barnets välbefinnande, växande och lärande

- barnets uppfattning om sina mål och intressen
- barnets styrkor, inlärningsförutsättningar och specifika behov i anslutning till växande och lärande
- barnets mål i anslutning till lärande, arbets- och kommunikationsfärdigheter

Pedagogiska lösningar

- lösningar som gäller lärmiljöerna
- lösningar i anslutning till barnets stöd, såsom flexibel gruppindelning, kompanjonundervisning, undervisningsmetoder, arbetssätt och sätt att kommunicera
- specialundervisning på deltid som ges till barnet
- mål och åtgärder för handledning av barnet

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- stöd av elevvården och andra sakkunniga samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- tolknings- och biträdestjänster enligt lagen om grundläggande utbildning som förutsätts för att barnet ska kunna delta i förskoleundervisningen, övriga undervisningstjänster, särskilda hjälpmedel samt ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna
- samarbetet med barnet och vårdnadshavaren, stöd som vårdnadshavaren erbjuder
- barnets eventuella deltagande i annan småbarnspedagogik och en beskrivning av samarbetet med den som ordnar verksamheten

Uppföljning och utvärdering av stödet

- uppföljning av hur målen i planen för barnets lärande nås, utvärdering av åtgärdernas effekt och tidpunkter för utvärderingen
- granskning av planen för barnets lärande samt tidpunkt för granskningen
- vilka personer som varit med och utarbetat planen

Planen för barnets lärande ska inte beskriva barnets personliga egenskaper.

Det praktiska arrangemanget, samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer samt samarbetet med vårdnadshavaren och barnet i det intensifierade stödet i förskoleundervisningen i S:t Karins genomförs i enlighet med de riksomfattande grunderna och har definierats i "Handbok om stöd för barn i förskoleundervisningen i S:t Karins".

20. Särskilt stöd

Särskilt stöd ska ges barn som annars inte i tillräcklig utsträckning kan uppnå målen för växande, utveckling eller lärande. Barnets förutsättningar har kunnat försämrats på grund av exempelvis ett handikapp eller en allvarlig sjukdom. Syftet med det särskilda stödet är att ge barnet ett övergripande och systematiskt stöd för växande och lärande och att främja barnets inlärningsförutsättningar. Också ett barn som får särskilt stöd ska få uppleva glädje över att lyckas och lära sig. Detta stärker barnets självkänsla och motivation att lära sig.

Ett beslut om särskilt stöd kan fattas innan förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen inleds eller under tiden sådan utbildning pågår utan föregående pedagogisk utredning eller intensifierat stöd, om det ur en psykologisk eller medicinsk bedömning framgår att undervisningen för barnet till följd av handikapp, sjukdom, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller någon annan därmed jämförbar orsak inte kan ordnas på annat sätt.

Särskilt stöd innefattar specialundervisning och annat stöd som barnet behöver och har rätt till enligt lagen om grundläggande utbildning. Specialundervisningen och det övriga stöd som barnet får ska bilda en systematisk helhet. Alla former av stöd som fastställs i lagen om grundläggande utbildning kan användas. Anordnaren av förskoleundervisning ska se till att det finns tillgång till specialpedagogisk kompetens när ett barn ges särskilt stöd.

Ett barn som fått ett beslut om särskilt stöd ska ges specialundervisning i enlighet med en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) som utarbetas för barnet. Syftet med de pedagogiska lösningarna i specialundervisningen är i första hand att säkerställa barnets lärande. De pedagogiska lösningarna kan till exempel gälla undervisningen och arbetssätten eller material och redskap.

Utöver de pedagogiska lösningar i specialundervisningen som stödjer lärandet, har ett barn som får särskilt stöd också rätt till annat stöd i förskoleundervisningen. Sådant stöd är exempelvis individuell elevvård, tolknings- och biträdestjänster samt särskilda hjälpmedel.

Pedagogisk utredning

Innan ett beslut om särskilt stöd fattas ska anordnaren av förskoleundervisning göra en pedagogisk utredning om barnet. Anordnaren ska utse ett organ, en tjänsteman eller anställd som tar fram en skriftlig utredning

- om barnets framsteg i lärandet av de lärare som ansvarar för barnets förskoleundervisning
- om det intensifierade stöd som barnet fått, och om barnets helhetssituation som sammanställts genom yrkesövergripande samarbete med sakkunniga inom elevvården.

Utgående från dessa två utredningar gör anordnaren av förskoleundervisning en bedömning av barnets behov av särskilt stöd. Den helhet som de två utredningarna och den bedömning som gjorts utifrån dem utgör kallas för pedagogisk utredning.

I den skriftliga pedagogiska utredningen beskrivs

- hur barnets lärande framskrider
- barnets växande och lärande som helhet ur förskolepersonalens, vårdnadshavarens och barnets synvinkel
- det intensifierade stöd som barnet har fått och en bedömning av hur olika former av stöd inverkar
- barnets styrkor och intressen, barnets inlärningsfärdigheter och specifika behov i anslutning till utveckling och lärande
- en bedömning av genom vilka pedagogiska stödåtgärder, stödåtgärder som gäller lärmiljön handledning, elevvård, eller andra stödåtgärder barnet kan stödjas
- en bedömning av behovet av särskilt stöd.

Den pedagogiska utredningen ska göras utgående från barnets eventuella tidigare pedagogiska bedömning och plan för barnets lärande. Det är viktigt att samarbeta med barnet och vårdnadshavaren för att behoven ska kunna utredas och stödet planeras och genomföras på bästa sätt.

För beredningen av ett beslut om särskilt stöd behövs utöver en pedagogisk utredning eventuellt också andra utlåtanden, såsom ett psykologiskt eller medicinskt utlåtande eller en motsvarande social utredning. Ifall barnet har en plan för småbarnspedagogik, en habiliteringsplan eller andra planer som stödjer barnets förskoleundervisning, ska de utnyttjas med vårdnadshavarens tillstånd.

Beslut om särskilt stöd

För att ge särskilt stöd måste anordnaren av förskoleundervisning fatta ett skriftligt beslut. Innan beslutet om särskilt stöd fattas ska anordnaren av förskoleundervisning höra barnet och vårdnadshavaren. Beslutet ska fattas i enlighet med förvaltningslagen. Beslutet om särskilt stöd ska beskriva barnets huvudsakliga undervisningsgrupp, eventuella tolknings- och biträdestjänster, andra tjänster som barnet behöver samt vid behov undantagsarrangemang i förskoleundervisningen. En besvärсанvisning ska fogas till beslutet, eftersom vårdnadshavarna har rätt att söka ändring i beslutet genom besvär. Ett beslut ska alltid motiveras. Motiveringarna till beslutet ingår i allmänhet i den pedagogiska utredningen och i eventuella utlåtanden.

Ett beslut om särskilt stöd kan fattas innan förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen inleds eller under tiden sådan utbildning pågår utan föregående pedagogisk utredning eller intensifierat stöd, om det ur en psykologisk eller medicinsk bedömning framgår att undervisningen för barnet till följd av handikapp, sjukdom, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller någon annan därmed jämförbar orsak inte kan ordnas på annat sätt. Vanligtvis fattas ett beslut om särskilt stöd tidigast när förskoleundervisningen inleds. Endast för barn som omfattas av förlängd läroplikt måste beslutet fattas när barnet är fem år. Ifall ett beslut om särskilt stöd fattas under förskoletiden utan att barnet fått intensifierat stöd, ska beslutet grunda sig på en omvärdering av barnets situation, till exempel till följd av en olycka eller svår sjukdom.

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska behovet av särskilt stöd alltid granskas då barnets behov av stöd förändras på de punkter som bestäms i beslutet om särskilt stöd. Att granska behovet under förskoletiden innebär i allmänhet att ändra på en viss sak i beslutet om särskilt stöd. Det kan till exempel gälla biträdestjänster eller särskilda hjälpmedel. För granskningen görs en ny pedagogisk utredning om barnet. Om barnet inte längre behöver särskilt stöd, ska ett beslut fattas om att stödet avslutas. Barnet övergår därefter till intensifierat stöd. Eftersom man i allmänhet inte på en kort tid kan konstatera vilken effekt stödet haft, är det ovanligt att det särskilda stödet avslutas under barnets förskoletid.

Individuell plan för hur undervisningen ska ordnas

För verkställandet av ett beslut om särskilt stöd ska en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) utarbetas för barnet. Planen ska beskriva hur barnet ges undervisning och annat stöd i enlighet med beslutet om särskilt stöd. IP är en skriftlig plan som beskriver målen för barnets förskoleundervisning och lärande, undervisningens innehåll, de pedagogiska metoderna och hur stödet barnet behöver.

IP utarbetas alltid i samband med särskilt stöd och bygger på information som tagits fram i samband med en pedagogisk utredning. IP ska utarbetas utgående från barnets eventuella tidigare plan för lärande. Ifall barnet har en plan för småbarnspedagogik, en habiliteringsplan eller andra planer som stödjer barnets förskoleundervisning, ska de utnyttjas med vårdnadshavarens tillstånd. Barnets lärare ska utarbeta planen tillsammans med barnet och vårdnadshavaren, om det inte finns något uppenbart hinder för det. Vid behov anlitas också andra sakkunniga.

Den individuella plan för hur undervisningen ska ordnas som utarbetas i samband med särskilt stöd ska innehålla följande uppgifter i enlighet med vad som förutsätts för att ordna förskoleundervisning och stöd för barnet:

Mål för barnets välbefinnande, växande och lärande

- barnets uppfattning om sina mål och intressen
- barnets styrkor, inlärningsförutsättningar och specifika behov i anslutning till växande och lärande
- mål som anknyter till barnets lärande, arbetsfärdigheter och utveckling, såsom kunskapsmässiga, sociala, motoriska, språkliga och emotionella mål

Pedagogiska lösningar

- lösningar som gäller lärmiljöerna
- lösningar i anslutning till barnets stöd, såsom flexibel gruppindelning, kompanjonundervisning, undervisningsmetoder, arbetssätt och sätt att kommunicera
- specialundervisning som barnet erbjuds
- mål och åtgärder för handledning av barnet

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- stöd av elevvården och andra sakkunniga samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- tolknings- och biträdestjänster i enlighet med beslutet om särskilt stöd, övriga undervisningstjänster, särskilda hjälpmedel samt ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna
- samarbetet med barnet och vårdnadshavaren, vårdnadshavarens stöd
- barnets eventuella deltagande i annan småbarnspedagogik och en beskrivning av samarbetet med den som ordnar verksamheten
- en beskrivning av hur barnets transport till och från förskolan ordnas och vem som ansvarar för den samt av den handledda verksamheten och övervakningen som ordnas när barnet väntar på transport

Uppföljning och utvärdering av stödet

- bedömning av barnets välbefinnande och lärande som helhet i samråd med barnet och vårdnadshavaren
- uppföljning av hur målen i IP nås, utvärdering av vilken effekt åtgärderna haft samt tidpunkter för utvärderingen
- granskning av IP samt tidpunkt för granskningen
- vilka personer som varit med och utarbetat planen

Den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas ska inte beskriva barnets personliga egenskaper. IP kan innehålla en bilaga med vårdnadshavarens specifika tillstånd att överlåta information.

IP ska vid behov ses över så att den motsvarar barnets behov, dock minst en gång per läsår. Planen ska alltid ses över då barnets behov av stöd eller målen för undervisningen förändras. Om man beslutar att avsluta det särskilda stödet, utarbetas en plan för barnets lärande och barnet övergår till intensifierat stöd.

Förlängd läroplikt

Om det är uppenbart att ett barn på grund av handikapp eller sjukdom inte på nio år kan nå de mål som ställts upp för den grundläggande utbildningen, blir barnet läropliktigt ett år tidigare än vad som bestäms i lagen om grundläggande utbildning. Läroplikten upphör när den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts eller när det har förflutit 11 år sedan läroplikten för barnet som omfattas av förlängd läroplikt började. För barn som omfattas av förlängd läroplikt kan förskoleundervisningen omfatta ett eller två år. Syftet är att förbättra barnets förutsättningar att klara den grundläggande utbildningen så bra som möjligt.

Gravt handikappade barn omfattas av förlängd läroplikt. Också en svår sjukdom kan vara orsak till förlängd läroplikt. Ett beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan barnet blir läropliktigt. Då fattas också ett beslut om särskilt stöd för barnet. En individuell plan för hur undervisningen ordnas ska utarbetas för barnet då förskoleundervisningen inleds. Alla barn har rätt till förskoleundervisning året innan läroplikten börjar. Barn som omfattas av förlängd läroplikt har rätt till förskoleundervisning från och med början av höstterminen det år barnet fyller fem år. Ett

beslut om förlängd läroplikt behövs innan förskoleundervisningen inleds för att rätten ska kunna uppfyllas.

Sektorsövergripande samarbete är en förutsättning för att ett barn ska kunna hänvisas till stöd i ett tillräckligt tidigt skede. Barnets vårdnadshavare ska i tillräckligt god tid få information om de olika alternativen av förlängd läroplikt och om konsekvenserna av olika val. Vårdnadshavaren avgör om barnet ska delta i den frivilliga förskoleundervisningen. Hur länge barnet ska gå i förskola och när barnet ska inleda den grundläggande utbildningen ska planeras utgående från barnets framsteg, behov av stöd och situation som helhet.

Förskoleundervisningen för barn som omfattas av förlängd läroplikt kan ordnas på tre olika sätt:

- Barnet börjar i frivillig förskoleundervisning det år barnet fyller fem år, fortsätter följande år inom den läropliktsenliga förskoleundervisningen och inleder därefter den grundläggande utbildningen.
- Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år barnet fyller sex år, deltar i förskoleundervisningen ett år och inleder därefter den grundläggande utbildningen.
- Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år barnet fyller sex år och deltar i förskoleundervisningen två år. Barnet inleder då den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som föreskrivs, det vill säga det år barnet fyller åtta år. Ett separat förvaltningsbeslut ska fattas om den grundläggande utbildningen inleds senare än vad som föreskrivs.

Det praktiska arrangemanget, samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer samt samarbetet med vårdnadshavaren och barnet i det särskilda stödet i förskoleundervisningen i S:t Karins genomförs i enlighet med de riksomfattande grunderna och har definierats i "Handbok om stöd för barn i förskoleundervisningen i S:t Karins".

21. Stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning

Specialundervisning på deltid

Ett barn som har svårigheter i sitt lärande eller sin skolgång har rätt att få specialundervisning på deltid vid sidan om den övriga förskoleundervisningen. Specialundervisning på deltid ges barn som till exempel har språkliga, matematiska eller motoriska svårigheter eller svårigheter med självkontroll, uppmärksamhet eller sociala färdigheter. Målet med specialundervisningen på deltid är att stärka barnets inlärningsförutsättningar och förebygga svårigheter i utvecklingen och lärandet. Specialundervisning på deltid ges på alla nivåer av stöd. **När specialundervisning på deltid planeras görs det i nära samarbete med barnet och vårdnadshavarna, samt vid behov med andra sakkunniga.**

Tjänster och särskilda hjälpmedel som förutsätts för att kunna delta i undervisningen

Ett barn har på alla nivåer av stöd rätt att avgiftsfritt få de tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel som förutsätts för att barnet ska kunna delta i undervisningen. Syftet är att garantera barnet grundläggande förutsättningar för växande och lärande samt tillgängliga lärmiljöer med möjlighet till socialt samspel.

Ett barn ska vid behov få tolkning på grund av till exempel hörselskada eller specifika språkliga svårigheter.

De som arbetar med barnet ska tillsammans och vid behov med hjälp av andra sakkunniga planera användningen av de tjänster och hjälpmedel som förutsätts för att barnet ska kunna delta i förskoleundervisningen. Stödet för barnet kan förutsätta specialkompetens som personalen vid den egna förskoleenheten saknar. I sådana fall utnyttjas till exempel inlärnings- och handledningscenter som erbjuder tjänster för barnen och utbildning och konsultation för personalen.

Den koordinerande specialläraren inom småbarnsfostran planerar tillsammans med chefen för småbarnsfostran resursfördelningen av assistenter. Ett tjänstemannabeslut i ärendet görs av dagvårdsledaren. Förskoleenhetens förman och den koordinerande specialläraren inom småbarnsfostran utvärderar och bedömer de tjänster och hjälpmedel som behövs för deltagandet i undervisningen.

22. Elevvård

Elevvård innebär att främja och upprätthålla barnets lärande, goda psykiska och fysiska hälsa, sociala välbefinnande samt verksamhet som ökar förutsättningarna för dessa i förskolan. Elevvården ska i första hand bestå av förebyggande, gemensam elevvård som stödjer hela förskolan. Utöver det har barnen också rätt till individuell elevvård. Yrkesövergripande samarbete är centralt inom elevvården. Elevvårdsarbetet ska grunda sig på konfidentialitet och respekt för barnet och vårdnadshavaren samt på att man stödjer deras delaktighet.

Elevvårdsgrupper

Anordnaren av förskoleundervisning ska tillsätta en styrgrupp för elevvården och elevvårdsgrupper för de olika enheterna. Ärenden som gäller ett enskilt barn ska behandlas i en expertgrupp som tillsätts från fall till fall. Alla tre grupper ska ha sina egna uppgifter och en sammansättning som bestäms utgående från uppgifterna. Alla elevvårdsgrupper ska vara yrkesövergripande, vilket innebär att gruppen utöver undervisningspersonal också ska ha medlemmar som företräder hälsovårds- samt psykolog- och kuratorstjänster riktade till åldersgruppen i enlighet med vad ärendet som behandlas förutsätter.

Gemensam elevvård

Elevvården är en viktig del av verksamhetskulturen i förskolan. Till den gemensamma elevvården hör att följa upp, utvärdera och utveckla välbefinnandet i förskolan och förskolegrupperna. Dessutom ska man se till att förskolemiljön är hälsosam, trygg och fri från hinder. Gemensamma förfaringssätt ska utvecklas i samarbete med småbarnspedagogiken, rådgivningen och övriga kommunala myndigheter och aktörer som främjar barnens välbefinnande.

Individuell elevvård

Med individuell elevvård avses

- de hälsovårdstjänster som enligt hälso- och sjukvårdslagen ordnas som rådgivningsbyråtjänster för åldersgruppen,
- psykolog- och kuratorstjänster inom elevvården, och
- yrkesövergripande elevvård som gäller ett enskilt barn

Behandlingen av ett enskilt barns ärende i en expertgrupp ska dokumenteras i en elevvårdsjournal. I S:t Karins finns elevvårdsberättelsen i Wilma.

Elevvårdsplanen kan också vara gemensam för två eller flera förskoleenheter. Planen ska ses över inom ett år efter att kommunens välfärdsplan för barn och unga har setts över. Välfärdsplanen för barn och unga ska godkännas i varje kommuns kommunfullmäktige och ses över minst vart fjärde år.

I samband med att elevvårdsplanen utarbetas, ska man komma överens om hur förskolepersonalen, barnen och vårdnadshavarna och, till de delar det behövs, samarbetsparterna ska göras förtrogna med planen. Samtidigt avtalas om hur ovannämnda parter ska informeras om planen.

Barnets vårdnadshavare får information om elevvården vid det infotillfälle som ordnas innan förskoleundervisningen inleds. Varje förskoleenhet gör upp en enhetsspecifik elevvårdsplan där enligt de riksomfattande grunderna följande framgår:

Den enhetsspecifika elevvårdsplanen ska innehålla följande punkter:

1. Det totala behovet av elevvård och vilka elevvårdstjänster som är tillgängliga

För att garantera en jämlik tillgång till tjänster och att verksamheten inriktas på ett ändamålsenligt sätt uppges i elevvårdsplanen en uppskattning av det totala behovet av elevvård vid förskoleenheten och vilka elevvårdstjänster som är tillgängliga. Det totala behovet av elevvård och omfattningen av de tillgängliga elevvårdstjänsterna anges enligt vad de är när planen bereds. Ifall behovet förändras, kan uppskattningen justeras.

Uppskattningen av det totala behovet av elevvård stöder fördelningen av förskolans tillgängliga resurser mellan gemensam och individuell elevvård och elevvårdssamarbetet. Uppskattningen ska ta hänsyn till den arbetsinsats som förutsätts av förskolepersonalen och experter inom elevvården för att följa upp, utveckla och genomföra elevvården. Uppföljningsinformation om barnens hälsa och välbefinnande och deras levnadsförhållanden ska mångsidigt utnyttjas. Behoven i förskolan och förskolemiljön, bostadsområdets särdrag samt antalet barn som behöver intensifierat eller särskilt stöd i förskolan ska också beaktas. I uppskattningen ska man också beakta information som man fått av barnen och vårdnadshavarna samt förskole- och elevvårdspersonalen.

Elevvårdsplanen ska innehålla en uppskattning av de elevvårdstjänster som är tillgängliga inom förskoleundervisningen, nämligen rådgivningsbyråttjänster avsedda för åldersgruppen samt psykolog- och kuratorstjänster. Dessutom ska planen beskriva

- hur elevvårdstjänsterna ordnas och vilken arbets- och ansvarsfördelning de förutsätter, det yrkesövergripande samarbete som behövs för att genomföra tjänsterna
- hur elevvårdstjänsterna fördelas mellan individuell elevvård, gemensam elevvård, elevvårdssamarbete samt utveckling och uppföljning av elevvården.

2. Gemensam elevvård och tillvägagångssätt

I elevvårdsplanen ska den gemensamma elevvården beskrivas som helhet, närmare bestämt

- hur den gemensamma elevvården ordnas och hur man i genomförandet främjar hälsa, trygghet och välbefinnande i förskolan och förskolemiljön.

Dessutom ska elevvårdsplanen beskriva

- den enhetsspecifika elevvårdsgruppens sammansättning och praxis
- elevvårdens samarbete med övrig småbarnspedagogik och med den grundläggande utbildningen, i synnerhet vid övergångarna till och från förskoleundervisningen
- samarbetet med utomstående parter som främjar barns och ungas välbefinnande för att utveckla den gemensamma elevvården
- hur olyckor förebyggs, hur första hjälpen är ordnad och hur barnen hänvisas till vård
- anvisningar om väntetider och säkerhet i samband med förskoletransporter
- en plan för att skydda barnen mot våld, mobbning och trakasserier
- hur man agerar vid plötsliga kriser och hotfulla eller farliga situationer.

I det följande definieras innehållet i de två sistnämnda planerna närmare:

a. Plan för att skydda barnen mot våld, mobbning och trakasserier

En plan för att skydda barnen mot våld, mobbning och trakasserier ska utarbetas. Den ska ta hänsyn både till barnens inbördes samspel och samspelet mellan barnen och de vuxna i förskolan. Planen ska beskriva

- hur man förebygger och ingriper vid mobbning, våld och trakasserier
- hur ovannämnda frågor beaktas på enhets-, grupp- och individnivå
- hur individuellt stöd, behövlig vård, övriga åtgärder och uppföljning i efterhand ordnas, både för förövaren och för den som utsatts
- samarbetet med vårdnadshavarna
- samarbetet med de myndigheter som behövs
- hur personalen, barnen, vårdnadshavarna och samarbetsparterna ska göras förtroga med och informeras om planen
- hur planen uppdateras, följs upp och utvärderas.

b. Verksamhet vid plötsliga kriser och hotfulla eller farliga situationer

I elevvårdsplanen ska verksamheten vid plötsliga kriser och hotfulla eller farliga situationer beskrivas. Krisplanen ska beredas i samarbete med de myndigheter som behövs och med hänsyn till övriga anvisningar som gäller kriser, hotfulla eller farliga situationer, exempelvis räddningsplan. Planen ska beskriva

- krisförebyggande och krisförberedande arbete samt hantering av akuta krissituationer
- principerna för ledningen, samarbetet samt arbets- och ansvarsfördelningen i krissituationer och i krisförberedande arbete
- principerna för information och kommunikation, intern och extern och mellan förskolan och anordnaren av förskoleundervisning
- hur psykosocialt stöd och eftervård ordnas
- hur personalen, barnen, vårdnadshavarna och samarbetsparterna ska göras förtroga med och informeras om planen
- hur beredskapsövning genomförs
- hur planen utvärderas och uppdateras.

3. Ordlandet av individuell elevvård

I elevvårdsplanen ska den individuella elevvården beskrivas som helhet, närmare bestämt

- hur den individuella elevvården ordnas för att följa upp och främja barnets utveckling, välbefinnande och lärande samt hur man förverkligar individuella stödåtgärder.

Dessutom ska elevvårdsplanen beskriva

- samarbetet i samband med intensifierat och särskilt stöd och sjukhusundervisning
- hur vård, specialdiet eller medicinering som barnets sjukdom kräver ordnas i förskoleundervisningen
- elevvårdstöd som ges i förskolan vid svårigheter som beror på barnets livssituation, till exempel våld inom familjen eller den närmaste kretsen, missbruksproblem eller mentala problem
- hur expertgruppen sammankallas och samtycke inhämtas samt gruppens enhetliga rutiner för behandling av ett enskilt barns ärende
- hur elevvårdsjournaler utarbetas och förvaras
- samarbetet med utomstående tjänsteleverantörer och samarbetspartner, såsom familjerådgivningen, barnskyddet och specialistsjukvården.

4. Ordlandet av samarbete mellan elevvården, barnen och vårdnadshavarna

Elevvården ska genomföras i samarbete med barnen och vårdnadshavarna. Elevvårdsplanen ska beskriva på vilka sätt barnens och vårdnadshavarnas delaktighet främjas och samarbetet organiseras inom elevvården i förskoleundervisningen. Planen ska beskriva

- hur barnet och vårdnadshavaren tar del i planeringen, genomförandet och utvärderingen av den gemensamma och individuella elevvården
- hur vårdnadshavare och samarbetsparter informeras om principerna och rutinerna för den gemensamma och individuella elevvården.

5. Genomförande och uppföljning av elevvårdsplanen

Anordnaren av förskoleundervisning ska följa upp genomförandet av elevvårdsplanen].

Elevvårdsplanen ska beskriva genom vilka åtgärder planen genomförs och följs upp. Hit hör vem som ansvarar för uppföljningen i förskoleundervisningen, vad som följs upp, med vilka metoder informationen samlas in och hur ofta uppföljningen sker. Dessutom ska man beskriva hur informationen behandlas och utnyttjas för att utveckla elevvården i förskoleundervisningen och hur barnen, vårdnadshavarna och nödvändiga samarbetsparter informeras om de mest centrala resultaten.

Genomförandet och uppföljningen av elevvårdsplanen är en del av anordnarens egenkontroll. Anordnaren av förskoleundervisning ansvarar i samarbete med undervisningsväsendet och de myndigheter som ansvarar för elevvårdstjänsterna inom social- och hälsovårdsväsendet för att egenkontroll av elevvården genomförs.

23. Handboken om stöd för barn

Handboken om stöd för barn har gjorts upp som handledning för att stöda barnets växande och lärande. Enligt läroplansgrunderna för förskoleundervisningen bygger stödet på högklassig förskoleundervisning, där utgångspunkten för stödet är både förskolegruppens och de individuella barnens styrkor samt lärande- och utvecklingsbehov. Alla barn behöver i något skede stöd i sitt växande och lärande. Genom att fästa uppmärksamhet vid vår egen verksamhet som anordnare och genomförare av förskoleundervisning kan vi stöda enskilda barns behov långt genom det allmänna stödet i förskoleundervisningen.

Handboken är försedd med fotnoter, källor eller publikationer som har att göra med det som tas upp i texten och som läsaren om så önskar kan använda för att lära sig mer ingående om det som skrivits om saken. I trestegsmodellen för barnets stöd har checklistan för förskolepersonalen gjorts upp enligt samma principer som grundprincipen för användningen av stödformer: varje gång man går över till nästa stödsteg utnyttjar man alla metoder och arrangemang som finns från föregående stödsteg, och på det nya steget införs antingen helt nya stödformer eller så stärks de stödformer som användes under föregående steg.

I slutet av handboken har en förteckning sammanställts över alla de blanketter och dokument som behövs i de olika skedena i trestegsmodellen för barnets stöd. Alla dessa finns i Kantri (på finska): Sivistyspalvelut / Varhaiskasvatus / Lapsen kolmiportainen tuki esiopetuksessa. Handboken stöd för barn hittar man i sin helhet här (http://www.kaarina.fi/opetus_ja_koulutus/esiopetus/fi_FI/esiopetus/).

1. Vygotsky, L. S. 1978. Mind in Society.
2. Mölsä, R. 2008. 6-vuotiaiden lasten luovat leikit ja niiden teemat.

24. Bilagor

Bilaga 1 / Inledningsdiskussion

Bilaga 2 / Plan för barnets lärande

Bilaga 3 / Överföring av information

Bilaga 4 / Förskolans läroplan

Bilaga 5 / Utvärdering av barnets delaktighet

Bilaga 6 / Förskoleintyg

Bilaga 7 / Teamöverenskommelse

http://www.kaarina.fi/opetus_ja_koulutus/esiopetus/fi_FI/esiopetus/

Diskussionstid (datum och klockslag)

--

Familjens uppgifter

Barnets namn	
Vårdnadshavare	
Vårdnadshavare	
☐ gemensam vårdnad	
☐ ensam vårdnad, vem av föräldrarna:	
På vilket sätt önskar ni att förskolan håller kontakt med den förälder som inte har vårdanden om barnet/på vilket sätt håller denna förälder kontakt med förskolan	
Barnets religion	
Hur skall den beaktas i förskolans vardag	
Barnets modersmål	

Barnets taltur (föräldern intervjuar). Kommer du gärna till förskolan? Har du kompisar i förskolan? Får du i förskolan göra sådana saker som du tycker om? Finns det något i förskolan som du inte tycker om? Vad är du duktig på? Vad vill du öva på och lära dig?

--

Sociala färdigheter och växelverkan

Hurudana lekar leker ert barn och hur länge?

Med vem leker ert barn?

Hur kommer ert barn överens med andra barn och vuxna?

På vilket sätt uttrycker ert barn sina känslor?

Gränser ger barnet trygghet, hur sätter ni gränser?

Hur förhåller sig ert barn till gränser och motgångar?

Vad gör ert barn glad?

Språklig utveckling, kunskapsmässiga färdigheter, arbetssätt och att uttrycka sig

På vilket sätt berättar ert barn om dagens händelser?

Hurudana sagor, berättelser och musik tycker ert barn om?

Hur länge kan ert barn koncentrera sig på att lyssna?

Vad tycker ert barn om att göra hemma?

På vilket sätt uttrycker ert barn sig (dansar, sjunger, ritar, spelar, utforskar, frågar)?

Motorik, dagliga rutiner och hälsa

På vilket sätt tycker ert barn om att röra på sig och hur stort är behovet av rörelse?

Vilka dagliga rutiner behöver ert barn hjälp och stöd med (av- och påklädning, matsituation, hygienfostran)?

Hurudant behov av sömn och vila har ert barn (dagsvila, nattsömn)?

Vilka finmotoriska uppgifter tycker ert barn om (ex. Att rita, pyssla, klippa, modellera, bygga, pussla)?

På vilket sätt stöder ni ert barn att bli självständigt?

Vad annat vill ni diskutera och komma överens om med förskolans personal ? Finns det något annat ni vill berätta om barnet?

☐ Allmänt stöd ☐ Intensifierat stöd ☐ S2

Basuppgifter

Barnets namn	
Födelsetid	
Förskoleenhet	
Kontaktperson och kontaktuppgifter	
Vårdnadshavare	
Adress	
Arbets/hemtelefon	
Vårdnadshavare	
Adress	
Arbets/hemtelefon	

1. Lek - lekförmåga: turtagning, ömsesidighet, samförstånd, lekinnehåll/handling, fantasi

Barnets naturliga sätt att fungera: vad kan barnet, intresseområden och styrkor.

Stöd för barnets växande och lärande: Vilka saker håller barnet ännu på att lära sig? I vad behöver barnet stöd? Hur stöder förskoleundervisningen barnets tillväxt och lärande?

Samarbete med vårdnadshavarna: Gemensamma verksamhetsprinciper och överenskommer med vårdnadshavarna.

Barnets taltur:

2. Mina många uttrycksformer- musikalisk verksamhet, handarbete/slöjd, visuellt tänkande och visuellt uttryck, muntligt och kroppsligt uttryck

Barnets naturliga sätt att fungera: kunnande, intresseområden och styrkor.

Stöd för barnets växande och lärande: Vilka saker håller barnet ännu på att lära sig? I vad behöver barnet stöd? Hur stöder förskoleundervisningen barnets tillväxt och lärande?

Samarbete med vårdnadshavarna: Gemensamma verksamhetsprinciper och överenskommelser med vårdnadshavarna.

Barnets taltur:

3. Språkets rika värld / färdigheter i att läsa och skriva – intresse för det talade, skrivna språket, språklig medvetenhet / fonologi, multilitteracitet, ordförråd, lyssnande

Barnets naturliga sätt att fungera: kunnande, intresseområden och styrkor.

Stöd för barnets växande och lärande: Vilka saker håller barnet ännu på att lära sig? I vad behöver barnet stöd? Hur stöder förskoleundervisningen barnets tillväxt och lärande?

Samarbete med vårdnadshavarna: Gemensamma verksamhetsprinciper och överenskommelser med vårdnadshavarna.

Barnets taltur:

4. Jag och vår gemenskap – etisk fostran, livsåskådningsfostran, mediefostran och påverkan, att fungera som medlem i en gemenskap

Barnets naturliga sätt att fungera: kunnande, intresseområden och styrkor.

Stöd för barnets växande och lärande: Vilka saker håller barnet ännu på att lära sig? I vad behöver barnet stöd? Hur stöder förskoleundervisningen barnets tillväxt och lärande?

Samarbete med vårdnadshavarna: Gemensamma verksamhetsprinciper och överenskommelser med vårdnadshavarna.

Barnets taltur:

5. Jag utforskar min omgivning - matematiska färdigheter, miljöfostran, utnyttjande av teknologi

Barnets naturliga sätt att fungera: kunnande, intresseområden och styrkor.

Stöd för barnets växande och lärande: Vilka saker håller barnet ännu på att lära sig? I vad behöver barnet stöd? Hur stöder förskoleundervisningen barnets tillväxt och lärande?

Samarbete med vårdnadshavarna: Gemensamma verksamhetsprinciper och överenskommelser med vårdnadshavarna.

Barnets taltur:

6. Jag växer och utvecklas – glädje över att röra på sig, matkultur, måttlig konsumtion, välmående, hälsa och säkerhet

Barnets naturliga sätt att fungera: kunnande, intresseområden och styrkor.

Stöd för barnets växande och lärande: Vilka saker håller barnet ännu på att lära sig? I vad behöver barnet stöd? Hur stöder förskoleundervisningen barnets tillväxt och lärande?

Samarbete med vårdnadshavarna: Gemensamma verksamhetsprinciper och överenskommelser med vårdnadshavarna.

Barnets taltur:

7. Annat

Pedagogisk bedömning

Mål för barnets välbefinnande, växande och lärande

Pedagogiska lösningar

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

Uppföljning och utvärdering av stödet

Följande handlingar har utnyttjats vid utarbetandet av planen

Barnets namn	Födelsetid
Förskoleenhet	Grupp

Lov att överföra uppgifter beträffande:

- ☐ förskolans läroplan (allmänt / intensifierat stöd)
- ☐ pedagogisk utredning
- ☐ plan för barnets lärande i förskolan (IP)
- ☐ behandling av barnets ärenden i den mångprofessionella arbetsgruppen
- ☐ deltagande i skolberedskapsundersökningen i grupp och överförandet/förmedlandet av informationen till klassläraren
- ☐ diskussion mellan klasslärare och förskolelärare angående barnet, under det första skolåret

Information får även ges till:

-
-
-

S:t Karins ____/____/____	S:t Karins ____/____/____
_____ Vårdnadshavarens underskrift	_____ Vårdnadshavarens underskrift

Gruppens namn	
Förskolans läroplan under tiden	

PRINCIPER FÖR FÖRSKOLANS LÄROPLAN	GENOMFÖRANDE I VARDAGEN (med beaktande av vad som dokumenterats i de individuella läroplanerna samt föräldrarnas och barnens önskemål och behov)	DATUM	UTVÄRDERING
Samarbete • Vad tycker vi att är viktigt? • Hur bygger vi upp förtroendet? • Hur hör vi föräldrarna? • Hur tar vi emot respons/ ger möjlighet att påverka? • Samarbetsprinciper: - o Principer då förskolan inleds - o Egenvårdare - o Barnets läroplan, fostringssamtal - o Föräldramöten och andra gemensamma tillställningar • Samarbete med andra instanser • Mångkulturalism			
Fostringsprinciper och värderingar (barncentrerat, öppenhet, trygghet, känsla av gemenskap) • Vad är viktigt för vårdnadshavarna, vilka värderingar har stadens småbarnsfostran? • Hur förverkligar vi värderingarna i praktiken?			

VARDAGENS SITUATIONER OCH VERKSAMHET - Utgående från barnets välmående och inläring	GENOMFÖRANDE I VARDAGEN (med beaktande av vad som dokumenterats i de individuella läroplanerna samt föräldrarnas och barnens önskemål och behov)	DATUM	UTVÄRDERING
Principer för bra interaktion: sensitivitet, aktivering och autonomi/självständighet, närvaro ▪ lärare -barn ▪ lärare - lärare ▪ barn - barn			
Ankomst- och hämtningsituation • hur tas barnet och familjen emot på morgonen, hur sker avskedet på eftermiddagen • vad bör beaktas i arbetsfördelningen • principer för utbyte av information • övrigt.			

	GENOMFÖRANDE I VARDAGEN (med beaktande av vad som dokumenterats i de individuella läroplanerna samt föräldrarnas och barnens önskemål och behov)	DATUM	UTVÄRDERING
Barnens delaktighet (Utvärdering av barnets delaktighet – blanketten) hur befrämjar vi barnens delaktighet, gällande all verksamhet tex.. verksamhetens- och lärmiljöns planering, utvärdering m.m.			
Förverkligande av smågruppsarbete - principer för gruppindelning / vilka olika typer av grupper - den vuxnas roll / barnens spontanitet i smågrupperna - tidtabell / organisering/ arbetsfördelning - övrigt			
Leken - stödjande av lekfärdigheter: turtagning, ömsesidighet, samförstånd, handling, fantasi - observation av leken: medvetenhet om lekens utvecklingsstadier i barngruppen och intresseområden - planering av lekmiljön, utvärdering och omformning utgående från observationer (utrymmen, redskap, material) - lekredskapens mångsidighet och ändamålsenlighet - lekens handledning och berikande - lekens andel av dagsordningen (möjliggörande av långvarig lek)			

	GENOMFÖRANDE I VARDAGEN (med beaktande av vad som dokumenterats i de individuella läroplanerna samt föräldrarnas och barnens önskemål och behov)	DATUM	UTVÄRDERING
Jag växer och utvecklas • planering av en omgivning som motiverar till att röra på sig: utrymmen inne och ute, redskap för rörelse m.m. • möjlighet till ledd rörelsestund (var , hur ofta, vem leder) • observation av motoriken (på vilket sätt, hur ofta, utbyte av information) • rörelseglädje • matkultur • måttlig konsumtion • välmående, hälsa och säkerhet			
Jag och vår gemenskap • etisk fostran, åskådningsfostran, mediefostran och påverkan • att fungera som medlem av en gemenskap • förebyggande av mobbning och ingripande i den (gruppens tillvägagångssätt baserar sig på enhetens plan mot mobbning)			

	GENOMFÖRANDE I VARDAGEN (med beaktande av vad som dokumenterats i de individuella läroplanerna samt föräldrarnas och barnens önskemål och behov)	DATUM	UTVÄRDERING
Jag utforskar min omgivning • planering av omgivning: material och redskap för utforskande verksamhet både inne och ute, utnyttjande av närmiljön • värdesättande av barnens frågor och funderingar, lyssnande, dokumentering och utnyttjande av undersökande verksamhetsmetoder vid förverkligande av projekt • gemensam sökning efter information • matematiska färdigheter, miljöfostran, utnyttjande av teknologi			
Mina många uttrycksformer • planering av omgivningen: material och redskap för att konstnärligt kunna uttrycka sig på ett mångsidigt sätt (handarbete/slöjd, bildkonst, musik, drama, dans och barnlitteratur) • möjliggörande till spontan användning av material och redskap • vägleda barnen i olika tekniker som de kan använda för att uttrycka sig • dokumentering och presentation av barnens konstnärliga uttrycksformer • musikalisk verksamhet, handarbete/slöjd, visuellt tänkande och visuellt uttryck, muntligt och kroppsligt uttryck			

	GENOMFÖRANDE I VARDAGEN (med beaktande av vad som dokumenterats i de individuella läroplanerna samt föräldrarnas och barnens önskemål och behov)	DATUM	UTVÄRDERING
Språkets rika värld • uttryckande av känslor, känna igen egna känslor och kunna sätta ord på dem, illustrera och sätta ord på vardagliga aktiviteter, barnens egna berättelser, sagotering, litteratur, ramsor... • färdigheter för att läsa och skriva, intresse för det talade, skrivna språket, språklig medvetenhet/fonologi, multilitteracitet, ordförråd, lyssnande • hur stöder vi, uppmärksammar vi i vardagens olika funktioner?			
Annat • hur stöder vi, uppmärksammar vi i vardagens olika funktioner?			

Utvärderingsskala: uppfylls (1) dåligt, (2) ganska dåligt, (3) ganska bra, (4) bra, (5) mycket bra

UTVÄRDERINGSKRITERIER	1	2	3	4	5	MOTIVERINGAR / BEHÖVER UTVECKLAS	GENOMFÖRANDE/UTVÄRDERING
1. Lärarna lyssnar aktivt på barnen och uppmuntrar barnen att uttrycka sina åsikter i vardagens olika situationer.							
2. Lärarna visar intresse för barnens tankar och inleder gemensam diskussion.							
3. Verksamheten och uppbyggnaden av den har utvecklats så att barnen blir förstärkta i att säga sina åsikter och blir hörda.							
4. Barnens åsikter och initiativ tas i beaktande, de diskuteras och de tillmötesgår enligt möjlighet.							
5. Det finns utrymme i verksamhetens struktur, så att man kan reagera på barnens initiativ.							
6. Barnen har möjlighet att välja sina lekkompisar och kan påverka valet av smågrupper.							
7. Barnen har möjlighet att delta och påverka i planeringen och utvärderingen av lärmiljön (utrymmen, arbetsredskap, material).							
8. Arbetsredskapen och materialen är mångsidiga, motsvarar barnens behov och är tillgängliga för barnen.							

9. Lär miljön formas regelbundet utgående från barnens intresseområden och behov.							
10. Barnen har möjlighet att kreativt använda verksamhets-/lärredskap och material.							
11. Barnen kan hemifrån ta med sig viktiga leksaker eller andra föremål, enligt ömsesidigt överenskomna villkor.							
12. Barnen kan påverka den tid som är tillgänglig för verksamheten.							
13. Barnen deltar, tillsammans med lärarna, i planeringen av verksamheten och för ändamålet finns utarbetat fungerande metoder.							
14. Barnen har möjlighet att förverkliga projektbaserad verksamhet både i självvalda och ledda smågrupper.							
15. Barnens intresseområden och initiativ fungerar som grund för idéstormning och planering av de gemensamma projekten.							
16. Barnen har dagligen möjlighet att välja göromål och får uppleva entusiasm och glädje över att göra saker tillsammans med andra barn och lärare.							
17. Lärarna observerar aktivt barnens verksamhet och utnyttjar informationen från observationen i planeringen och verksamheten.							
18. Lärarna stöder och aktiverar barnens aktivitet genom att delta i barnens lekar och verksamhet både inne och ute.							

19. Barngruppens regler uppgörs gemensamt tillsammans med barnen och lärarna.							
20. Lärarna ser till att reglerna följs och att varje barn kan känna sig tryggt.							
21. Lärarna är aktivt närvarande, hjälper barnen att lyckas och ger dagligen positiv feedback över barnens aktiviteter.							
22. Barnens individuella behov beaktas och det lyssnas till barnens åsikter då man planerar praxis/förfaringssätt inom grundvården.							
23. Barnens egna åsikter och önskemål utreds och beaktas då planen för barnets lärande uppgörs.							
24. Varje barn blir under dagen hörd, sedd och stödd/hjälpt.							
25. Lärarna trivs med verksamheten tillsammans med barnen och känner glädje över sitt arbete.							

Då gruppens läroplan görs upp, utvärderar först varje enskild lärare de olika utvärderingskriterierna på en skala 1-5. Efter detta lyfts 2-3 kriterier fram. Dessa fungerar som utvecklingsmål under verksamhetsåret.

Förskoleenhet	
Förskoleenhetens adress	

FÖRSKOLEINTYG

Barnet Förskolebarnet (soc.sign.) har deltagit i förskoleundervisningen
läsåret xxxx - xxxx. Förskoleundervisningen är förverkligad enligt läro-
planen för S:t Karins stads förskoleundervisning.

Barnträdgårdslärarens / förskolelärarens
Underskrift och namnförtydligande

1. Enheten och teamets namn

--

2. Teamets medlemmar (namn och uppgift)

3. Teamöverenskommelsen är uppgjord för tiden

--

4. Teamöverenskommelsen utvärderas, när?

--

5. Teamets utvecklingsmål

Fundera på vilka mål ni i teamet vill uppnå under det kommande/pågående verksamhetsåret beträffande förskoleverksamheten och utvecklandet av teamets arbete. Beskriv målen så konkret som möjligt.

--

6. Teammedlemmarnas individuella mål och teamets stöd

Diskutera och skriv ner vilka personliga inlärnings- och utvecklingsmål teamets medlemmar har och vilket stöd ni behöver av varandra för att uppnå de individuella inlärnings- och utvecklingsmålen.

7. De riktgivande principerna för teamets fostringsarbete och planering samt arbetsfördelning

a) Skriv ner gemensamma överenskommelser gällande arbetsfördelning, tidsanvändning och ansvarsområden (tex. bekantningsbesök, uppgörandet av barnets- och gruppens läroplan, planering och förverkligande av den ledde verksamheten, smågruppsarbete)

b) Teamets arbetsfördelning gällande föräldradiskussionerna där barnets individuella läroplan uppgörs:

Arbetsstagarens namn:	Barnens namn:
Arbetsstagarens namn:	Barnens namn:
Arbetsstagarens namn:	Barnens namn:
Arbetsstagarens namn:	Barnens namn:

c) Principerna för teammötena (när och hur ofta de hålls, hur och vem planerar de behandlade ärendena, ordförande, sekreterare...)

8. Verksamhetens utvärdering och överenskommelser för att uppnå en kontinuerlig utveckling

(tex. utvärdering av hur gruppens- och barnens läroplaner har förverkligats, utvärdering av fostringsarbetet och lärmiljön, arbetsmetoder och praxis för kontinuerlig utveckling...)

9. Teamets inre växelverkan och lösning av konflikter

Spelregler för en bra växelverkan som vi följer i teamet (tex. hur vi ger feedback, principer för att ta till tals / upp till diskussion, spelregler för yrkesmässig växelverkan, tystnadsplikt; skriv upp 5-10 saker)

10. Överenskommelser gällande samarbetet med de andra teamen och samarbetspartners (tex. ansvarsfördelningen på hela enheten, deltagande i möten och förhandlingar med olika instanser)

11. Teamets samarbete med förmannen och förmannens stöd (tex. överenskommelser gällande observation av verksamheten, förmannens deltagande i teammöten och utvecklingssamtal, principer och arbetssätt för informationsöverföring)

Teammedlemmarnas underskrift / datum:

_____	_____
_____	_____

Förmannens underskrift / datum:
